

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Берба је
у пуном јеку.
Лепа Шумадинка
бере слатко
грожђе...
(Фото А. Ојмић)

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 95 23 октобар 1943 Дил. 5

Којим је бутем МЕДИЦИНА ИШТА

НЕКОЛИКО ГЛАВНИХ ЕТАПА МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ И ЛЕКАРСКЕ ВЕШТИНЕ, ОД НАЈСТАРИЈИХ ВРЕМЕНА ДО ДАНАС

Много је требало вештине, знања и искуства док медицина није постала оно што је данас. Многи су допринели њеном изграђивању, усавршавању и напретку. И не само лекари, већ и баба и врачара до великих мислилаца и природњака. Тај развитак медицине текао је постепено и неприметно. Па ипак у појединим тренуцима њене историје, поједини људи учинили су да је она одједном чинила велике, огромне, гигантске кораке унапред. Благодарећи тим великим људима, филозофима, природњацима и лекарима, медицина је оно што је данас. Према томе историја медицине је донекле и историја живота и рада тих људи; с друге пак стране њихов живот и рад означавају поједине етапе напретка медицинске науке и лекарске вештине.

Први је грчки филозоф и природњак **Аристотел** (384—322 пре Христа) покушао да објасни шта је живот. Он је сматрао да се сваки животињски процес може свести на четири фактора: 1)

ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ

ДА ЛИ ЈЕ ДУГИ ЖИВОТ НАСЛЕДАН?

Читавим низом научних истраживања дошло се до закључка, да су и преци људи, који дуго живе, били дужијег века од просечног човека. Према томе се закључује да и наслеђе игра једну од главних улога код дугог живота човека. Испитивањем живота људи који дуго живе, установило се, да је њихов начин живота био врло различит. Али се бесумње доказало да много пушење, уживање алкохола и напоран рад врло неповољно утичу на дужину живота, поготово у старијим годинама. Међу људима, који дуго живе, било је духовних и телесних радника, људи са села и из градова, људи који су дуго и који су мало спавали. Али је утврђено, да су чланови породице са дугим животом били прилично мирне нарави.

Статистика последњих деценија о трајању живота људи показује да се трајање живота код појединих људи знатно повисило, али да упркос напретку медицине ипак има врло мало старих људи. И то показује да дуги живот људи није толико зависан од околине у којој поједини људи живе већ од наследних предиспозиција. Жене просечно доживљују већу старост од мушкараца.

НЕОБИЧАН СТОМАК

У болници у Трону оперисан је неки варијететски уметник. Жалио се на болове у стомаку нако се увек дотле хвалио здрављем тог свог органа, па на својим продукцијама гутао оловке, кључеве и друге предмете. Када му је отворен стомак, лекари су били запрепаштени. Напни су му у стомаку трнаст кључева међу њима и један повећи од капије, један отварач конзерви, три прафа, једну капицу, три мушкетиле, петнаест оловака, пет наљепера, четири мала црна ножна, део апарата за бријање, две игле, комад стакла, једну карику за кључеве и четири комада новца од две лире.

Исправка

У прошлом, 94-ом броју, у чланку „Радиестеаја у старом Египту“ поткрале су се две крупније грешке. У другом ступцу, у 47-ом реду одозго место „носили су траве“ треба читати **справе**, а у трећем ступцу, у 5-ом реду одозго место „претставља антику“ треба читати **антену**.

Главни уредник: Мића Димитријевић (на путу) * Заменик: Уредник: Бошко Токић * За фотографије: Александар Симић * Пртач: Ђорђе Лебачев * Уредништво: Поконарева 31, Телефон 25-010 * Власник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација: Дечанска бр. 31, Београд, Тел. 24-001-10. * Штампарија: „Штампарија Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дина.

на материју, која је подлога живота; 2) да „идеју“, која изнутра управља животињним процесом; 3) на циљ процеса и 4) на спољни потетрек који долази од исте врсте. Због тога биљка даје семе из кога се у земљи поново ствара живот. Аристотел је први проучавао механизам живота.

Римски лекар **Галенос** (130—200 год.) почео је са стварним испитивањем човечијег организма. Иако није познавао довољно ни структуру људског тела, а нарочито његове многобројне функције, ипак је он доказао да грудни мишићи и пречага (дијафрагма) служе за дисање, да желудац и црева покретима терају храну и да мрежњача прима светлосне утиске и спроводи их у мозак. Према томе је Гален (сл. 1), после Хипократа, први лекар у правом смислу речи.

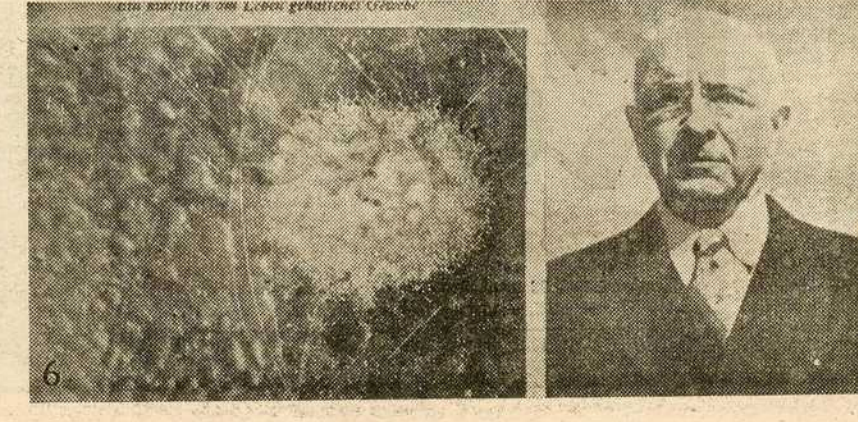
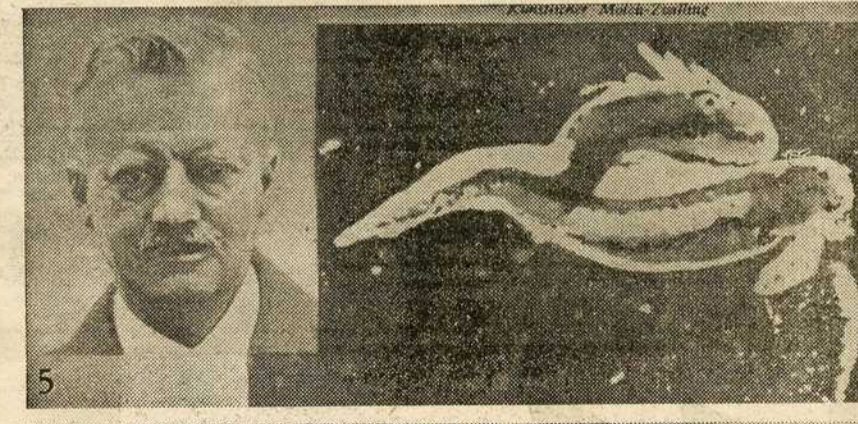
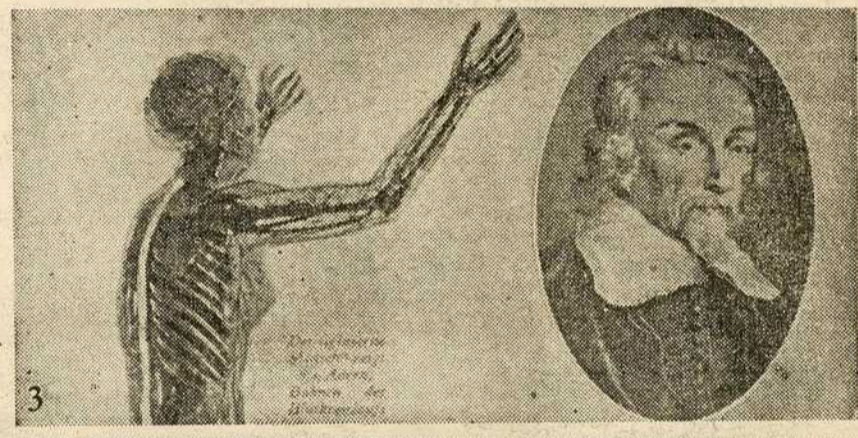
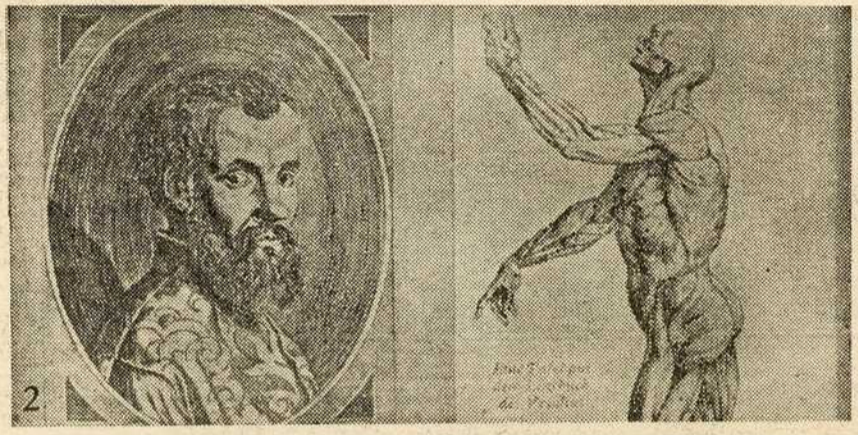
Прву тачну слику људског тела, опис његове структуре, дао је **Андреас Везалиус** (1514—1564). На тај начин постао је он оснивалац анатомије, тј. науке о структури људског тела (сл. 2). Пре Везала анатомија човечијег тела је студирана само површно и то само — на животињама, јер је сецирање лешева било забрањено и сматрано је као неморално. Први је чувени сликар Леонардо да Винчи, а одмах за њим Везал, почео са проучавањем анатомије на човечијем телу. Упознавањем са става људског тела створен је темељ за сва доцнија медицинска проучавања.

Велики напредак у медицини учињен је када је **Вилијам Харвеј** (1578—1657) пре отприлике три стотине година открио крвоток и доказао да је срце главни орган у крвотоку и да као пумпа тера крв кроз све крвне судове. Харвејено откриће омогућило је правилно разумевање једне од најважнијих функција човечијег организма (слика 3).

Један од најзначајнијих преокрета у природним наукама, па слетствено и у медицини, учинило је откриће великог природњака **Чарлса Дарвина** (сл. 4) по коме су више животињске врсте постале еволуцијом, тј. усавршавањем из нижих животињских врста. Из тога се конзеквентно мора закључити да човек води порекло од мајмуна. Осим тога Дарвин је доказао да у борби за живот увек побеђују способнији и да се на тај начин врши природно и корисно одбирање (селекција). Дарвиново учење имало је огромних последица не само на све природне науке, него и на целокупан културни живот уопште.

У најновије доба немачки научник **Ханс Шпеман** (сл. 5) успео је да докаже да ниједан део нашег тела није, за време развића у јајету, унапред предодређен. Тако, ако се парче ткива, које би иначе постало кожа, узме са тог места и пресади на друго место, оно постаје сасвим друго ткиво, напр. мождано ткиво. Према томе поједина ткива су за време развића у присном и узајамном односу и међусобно утичу једна на друго.

Да један орган, и то тако драгоцен као што је срце, може да живи и да и даље годинама куца, доказао је француски научник **Алексис Карел** (сл. 6). Он је извадио једно ембрионално срце и у хранљивој подлози одржао га је двадесет и осам година. Вероватно би оно и даље живело и куцало изван организма, да није, случајно, непажњом лаборанта, пропало. Тако је Карел доказао да ткива могу, у повољној средини, да живе и развијају се и изван живог организма.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

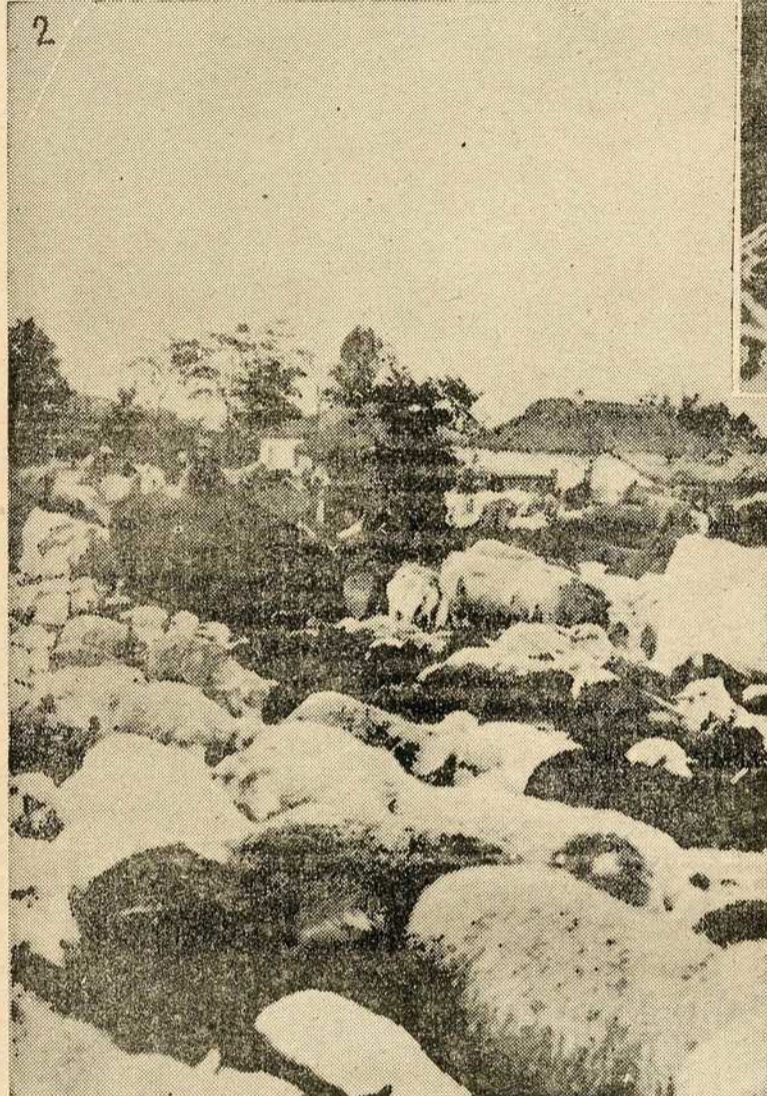
КРОЗ цес СВЕТ

1 — Манила, престоница Филипина, где је 14 октобра уз велико одушевљење народа, проглашена независност Филипина. Тог дана, после неколико деценија, понова је извешена национална филипинска застава: црвено-бело-плава са сунцем и звездама у средини.

2 — Приликом планског напуштања терена на Источном фронту немачке трупе не препуштају непријатељу ништа што би могло да му користи у војном или привредном погледу. Тако се евакуише и сва крупна и ситна стока, као што се види на слици.

3 — Ова Финлађанка, чланица женског савеза „Лете Сверд“, на ветру и бури стражарчи на крову једне високе куће у једној финској поморској вароши. Дужност јој је да пази на непријатељске авионе. Финске жене и девојке замењују мушкарце који су сви од реда на фронту на многим важним и одговорним дужностима.

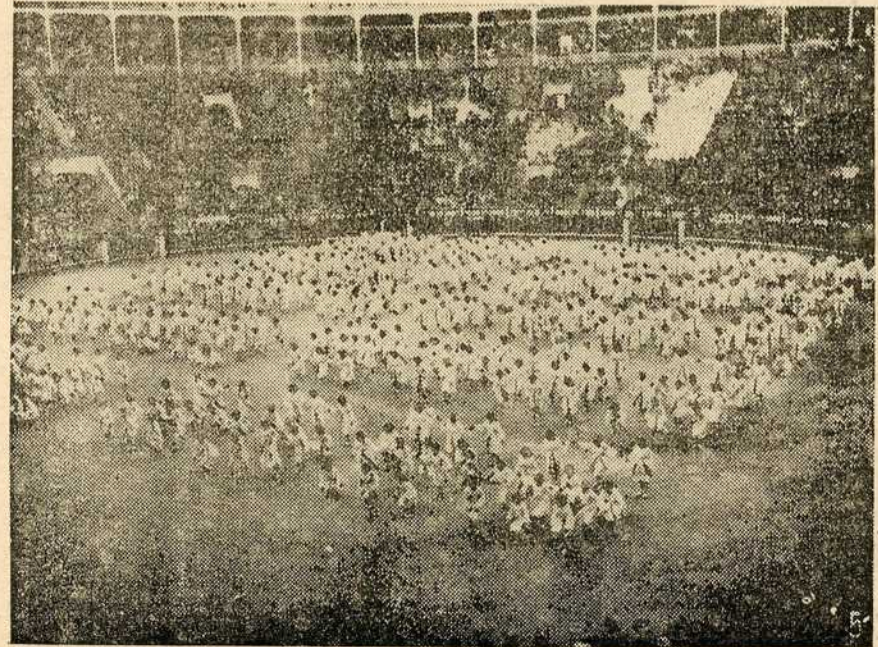

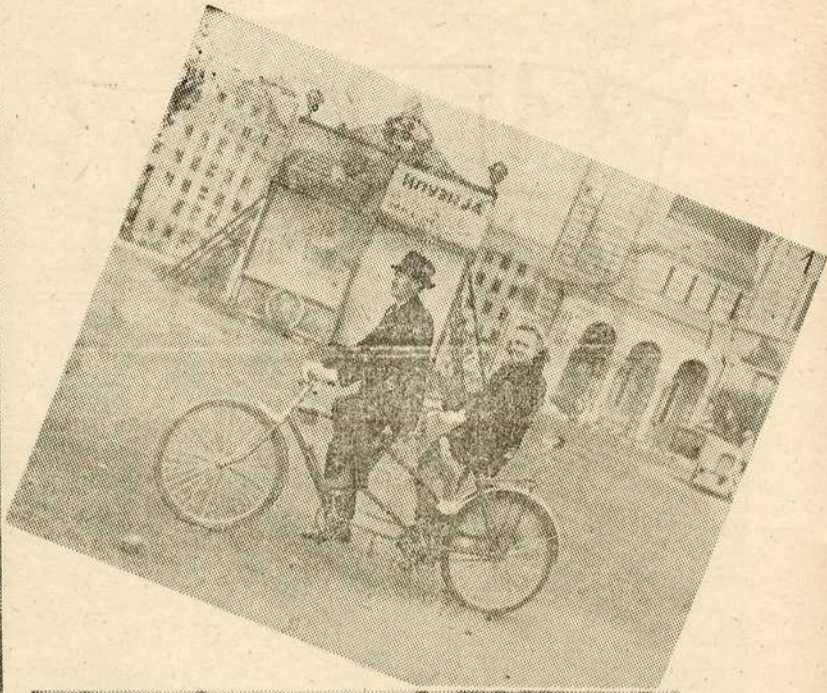
4 — Арилд Хамсон, најмлађи син великог норвешког писца Кнута Хамсуна, бори се као добровољац на Источном фронту. Он је недавно за показану храброст добио немачки орден: звездени крст друге класе.

5 — На Тргу горсадора у Мадриду одржана је пред четрдесет хиљада гледалаца велика спортска свечаност шпанске омладине. Женска секција „Френте де Хувентудес“ приказала је дисне шпанске националне игре.

6 — Ово није лицедерско срце него шала природе: срце од кромпир које су нашле обе две младе девојке вадећи кромпир у својој башти.

(Снимци: Б. Ф. А.)

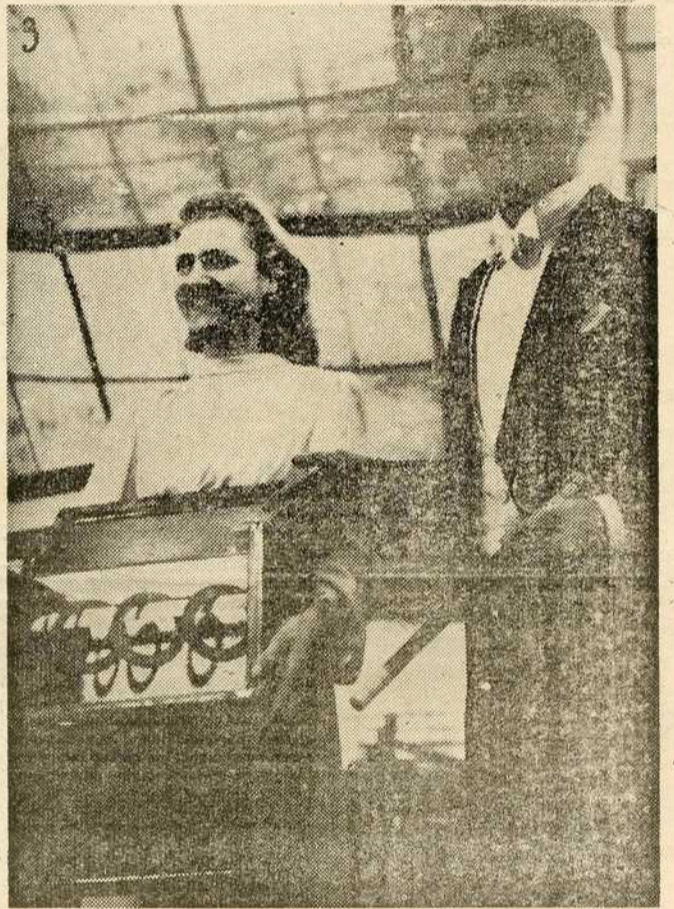
Илузија није враџбина

Вешти илузионисти, спретни мађионичари и сугестивни теленати налазе се на врху хијерархије у артистичко-циркском свету. Њихове вештине захтевају не само добру физичку „кондицију“, тинко и увежбао тело, већ и концентрисани рад мозга. Сем тога, они су и добри психолози и треба да знају многе ствари које, рецимо, добрим акробатима нису потребне. Обично ти творци нарочитих илузија имају и уметничког смисла. Међу нашим илузионистима-мађионичарима Слободан Јовановић-Боби и његова сарадница (иначе венчана жена) Нина заузимају угледно место.

Јовановић-Боби, нарочито познат по ванредној способности да изазове вештачку температуру до 41 степен, одликује се и тиме што је једини наш артиста са свршених осам разреда гимназије. И њихов рад и њихов начин живота доприноси томе да се

артисти не сматрају више само чергарима, „ландро-кашима и циркузанерима“.

Најлепше тачке Јовановића-Бобија су свакако оне које спадају у област илузија, затим магије. Сем тога одличан је теленат и скоро ненадмашан у факиризму. Поменули смо већ његову способност вештачког изазивања температуре. Све је то плод јаке воље, концентрације психичких и физичких способности. Бавећи се неких петнаестак година овим вештинама последњих две три године обичао је скоро све крајеве Србије ширећи тако једну занимљиву вештину. Сада је, поред илузија и магије, предузео и развесљавање периферије оснивањем хумористичног позоришта „Урибес“. Прве претставе приређују се на Карабурми, али ће после доћи на ред и сва остала предграђа.

1 — Као и већина пословних људи Боби и Нина следе се бициклом тандемом.

2 — Једна тачка из теленатије; погађање мисли.

3 — Овакво сандуче неопходно је потребно сваком илузионисти.

4 — Омиљена тачка продукција је и брзо цртање лица из публике.

5 — Жена без главе свакако је једна од најузбудљивијих тачака програма

(Свици: А. Симић)

"Лука"

пише: Милан ВАСКИН

Није се знало чији је. Скитао је улицама, јео шта нађе, тражио господара.

И нашла га деца, нашла га бапш поред једног плота. Он, Лука, курјачки пас, гледао је на плот, режао. Накострешена мачка гледала га.

— Рекс, Цони, Хектор! — викала деца, а он гледао мачку, лајао.

— Лука! Позвао један. Он весело вамахао репом и пошао за децом. Осврнуо се једном на плот и — ништа.

— Јеп је... — рекао Миша, најстарији.

— Ми ћемо га хранити — рекао неко.

— Добро... рекли сви и повели га. Ето, тако су деца дошла до Лукса. Хранили га. Неко коске, неко хлеба, а понеки и цигернице. Вило му је добро.

Ишао са децом, играо се.

Вукли га за реп, дражили га. Он ћутао, трпео, јер шта ће — волео је децу.

Везали му канап око врата, водили га градом, правили се важни.

— Наш Лука ово — наш Лука оно — говорили сваком.

— Чији је то пас? — питао неки господин.

— Наш! — рекоше му.

— Да ми га продате...

— Нећемо, треба нама.

Нису знали где ће да спава.

— Код мене не сме. — Ни код мене — говорили су.

— Па где?

Једва су решили. Направили су му кућицу на плацу. Од цигала. Прострли цак — и двора.

Плац на висини. Не види се кућица са улице. Ваш како треба. Одозго бацили стару мушму, неки плех. Преко свега — ласке. Киша не пробија.

— Пружи шану! — заповедио један.

Пружио десну

— Пружи лево!

Пружио и леву.

— Хајде моли!

Молио Угађао је деца...

Седи су крај њега на плацу, причали

— Треба да му купимо ланац.

— А паре?

— Скупнимо.

Сложили су се.

— А код кога да стоје паре?

Слегање раменима. Један другог гледали

— Ја сам се сетио — рекао Ратко.

— Ископаћемо овде једну руну, нашу тајну. Динаре, полудинарце — све унутра. Нико да не дира. Дакле?

— Добро је.

Тајна — њихова радост. Добро скривена тајна — савршенство.

Паре су се множиле. Биће за ланац. Лука ће бити горд.

Купили му. Свако га по мало води. Деца из оближњег краја гледала су, завидела.

— Кад бисмо и ми имали...

Шапутали су:

— Ух, сада су они најјачи. Њих не сме нико да нападне. Погледај пса. Он би сам нас победио.

Плашили су се.

— А ако нам закажу рат. Пропали смо. Морамо им се предати.

И тако редом све друштине — плашиле су се.

А Луксови господари — ликовали су. Сваке вечери седели крај њега, чаврљали.

— Наш Лука је најјачи пас у граду!

И најбржи...

Водио га Миша кроз варош. Застајкивао је пред сваком излогом, гледао, дивно се играчкама.

— Ово ћу да купим. Оно ћу да купим...

Замледао се у једну играчку — маче које је климало главом.

— Пљас! — пуче излог крај њега.

У излогу — Лука! Стегао маче, играчку, цвили.

Газда истрчао. Свет се скупљао.

— Шта то уради? — грмну газда?

— Ни... ни... нисам ја — муцао Миша.

— Него ко? Ти си!

Приближавао се Миша. Гледао га у очи. Миша је дрхтао, Лука безбрижно рушио играчке по излогу.

Топлотица на расстанку

пише: ВОЈИСЛАВ С. ЈОВИЋ

Топли сунчеви зраци обасјали су баште мале вароши и позлаћивали врхове зграда, губећи се постепено на далеком, руменом западу. Вечерњи ветрићи ледујали су по дрвећу зелено лишће парка док је Милан корачао са Надом између цветних стаза.

Тајанствено вече, румено на западу, спуштало се неосетно. Вечерња свежина кренула је млада срца, али су они ипак имали нечег тешког на срцу, што је мутило њихову срећу. Он је њу чврсто држао испод руке као плашећи се да ће му је неко оетети. Говорио јој је о својој љубави и колико ће патити без ње кад се растану.

Корачали су већ небројено пута по истој стази осветљеној сијалицама. Час расстанка, приближавао се. Најзад се решише, да напусте весело свет у парку и да пођу мрачном улицом где ће једно другом изрећи можда последње поздраве.

Часови су одмицали и кратили оне срећне тренутке. Заушавише се испод мирисне липе, једне споредне улице. Светлост сијалица сасвим је слабо допирала. Он је нежно стеже на своје усплахирене груди и љубио је свим жаром своје истинске љубави.

Она, опијена пољупцима, била је неизмерно срећна, јер је он био њена прва љубав. Ипак је нешто пекло, мучило и понижавало.

— Он сигурно не зна, да сам ја сирота, а такве девојке остају неудаће и крај све лепоте, мислила је она. Ја никада нећу бити његова...

У овоме тренутку, најсрећнијем у њеном животу, потеклоше неколико бри-

— Напоље! — викнуо је на њега газда. Пошао је да га удари ногом, али — устукнуо. — Лука је љуто режао.

Ти ћеш ми то платити! — раздерао се на Мишу и почео да га бије.

Лука залајао, скочио на газду, уједао.

Свет се све више скупљао, смејао. Газда побеже у радњу. Лука и Миша спокојно продужили шетњу. Народ најспокојније се разишао.

Миша причао друговима:

— Лука је лав! Спасео ме. Да није било њега добио бих багине.

Лука се само умиљивао...

Цела дружина, са Луксом на челу, шетала је.

— Где, мој Лукси! — узвикнуо је један господин.

Лука му притрчао, лизао га. Радосно лајао. Човек га је миљивао.

— Лукси мој, слатки Лукси! — тепао му.

Окренуо се деци. Благо рекао:

— Где сте га нашла?

— На улици.

— Јесте ли га добро хранили?

— Јесмо.

Извалио две стотине динара.

— Ево вам, за награду.

— Хвала.

Окренуо се Луксу.

— Хајде!

Лука погледао децу, погледао њега и пошао — њима. Они га терали. Господин га ухвати и силом одвуче у кућу. Ту је стајивао.

— Шта ћемо са његовом кућицом?

— Да је порушимо.

Пошли ка плацу. Полако. Кад тамо — Лука у кућици! Лежи. Чека децу. Побегао од господара. Дошао код деце. Волео их.

— Ав! ав! ав! — лајао је весело.

А када је онај господин, стари господар Луксов, срео понова свог Лукса са децом, рекао је:

— Нека буде ваш. Чувајте га. Он код мене неће остати. Вас је заволео. Хоћете ли?

— Хоћемо! — рекоше Луку.

Лука је махао репом. Увијао се око малих, дејих ногу...

последњи срећан тренутак, да ћу те изгубити за навек. Ти сутра одлазиш у свој крај далеко од мене. Ова последња година твога школовања, протекла је као најлепши сан у моме животу, који се можда, више неће вратити.

— Не, ми ћемо се опет видети. Ти си мој идол, моја срећа и моја утеха... Живим под најтежим материјалним условима, свршио средњу школу, без довољне помоћи сиромашних родитеља, ред је, да њих помогнем за време летњих радова док се не упишем на правни факултет. Кроз неколико година, бићемо обоје срећни, ти ћеш бити моја...

— Ја сам те волела и волећу те — зазвони нежни глас пун мелодије и дражи, кроз плач — али ја не могу бити твоја, ја сам сирота, без мираза... Ми би били несрећни целога живота...

— Зашто говориш тако, Надо! Ја не тражим ништа друго осим тебе. Ја те узимам из чисте љубави, да делимо зло и добро кроз живот.

Часови су се губили у дубоку ноћ. Ветрић се враголасто играо са освеженим листовима мирисне липе, под чијим се гранама доказивала невина и жарка љубав уз страсне пољупце и исповести.

Приближавао се и последњи тренутак расстанка. Милан је миљивао њену плаву косу, врат, обло тело и груди. Дадеше једно другом последњи пољубац на расстанку са жељом, да се ускоро опет састану. Ноћ није говорила, нема тишина владала на све стране. Он је пошао са њом до њене куће где се поздравише још једанпут.

— Миље, пиши!

— Хоћу, Надо!

Милан је провео лето на селу помажући своје родитеље а по свршетку послова и лета уписао се на правни факултет.

Осетио је живот великога града а поред њега и тешке дане. Сада је тек увидео тешкоће живота. Њему су недостајале материјалне могућности. Читав дан преводио је у соби. Нади је испрва писао чешће. Писма су била пуна љубавне поезије али у колико је време одмицало, од онога срећног дана и у колико је његов положај постајао тежи, због слабе родитељске помоћи, писао је све ређе. Из писама његових, ништа се није могло приметити и ако је често пута заплакао пишући.

Сећао се изгубљених дана, на пољупце, загрљаје и речи које му је казала при расстанку оне дивне летње вечери. Њега је то дубоко болело. Преживљавао је најтеже часове у своме животу. Њега су мучиле речи са којима је Нади обећао верну љубав до гроба. Сада је упознао прави живот. Сада је видео како је немилостива судбина појединачна...

— Добро, да се оженим њоме — мислио је — али шта ћу, кад морамо провести цео живот у бедности и очајању. Она ће бити несрећна и поред наше жарке љубави кад јој не могу пружити удобнији живот. Не, нећу, да она

Одлазим сутра али не заборави да ћу ти се ускоро вратити.

У овоме тренутку, хтео је да покаже, да је јачи од ње у савлађивању бола али му то није сасвим успевао. У овоме тренутку кануше и њему две сузе.

— Ах, Миље, моје срце притеже нека невидљива сила и говори, да је ово

у животу страда због мене. Оставићу је, да она нађе биће, које ће јој пружити све а ја ћу се и даље сам пробијати кроз живот.

Милан је с болом у души пустио времену да лечи његову и њену тугу. Чезнуо је целога живота за најлепшим цветом, написао јој последње писмо и више се није јавио...

Valerija

РОМАН ОД ВУКЕ ПОП-МЛАДЕНОВЕ

(7)

— Дадена си за Јусуф Али нашу?
— Дадена сам...
— Мислила ли си кад чује што ће од мене од тебе, од свих нас и од овај свети дом да бидне?
— Венчање искам, кликнула је опет Алта... Искам да отиднем „сас груди“ у онај дом у који сам пошла... Искам да ми чело буде светло... Да носим главу високо, чисто, како ваше жене што носе... Кад пређем овај праг уста ће ми занеме до смрт, никој неће да чује, такој Господ срећу нека ми дадне, закле се Алта.
— Браћу имаш? Нели те је стра?
— Неје... Алах ће да ги чува...
На Исуса ће се молим.
— Дете си... Ако се покајеш...
Тешко је вера да се мења...
— Никад дедо благи...
— Мерак прооди, грех остаје.
— Не збори ми дедо благи, заплака Алта прихвати опет његове руке и спусти лице на њих.
— А ти ајде пред олтар, загрциу се старац сузама, пред страхом и плачем младе Туркиње...

Као некада његова мајка у судници, Тома је сво време стајао са шајкачом стегнутом рукама и смешкао се својим тамно жутим очима... Слушао је разговор, игуманово отимање и забављао пркосно своју леу главу... Кад су старац и Алта заплакали суноу је према рукама стајчевим, отео их од Алте, подигао до својих чуди топло, захваљујући, на их је принео својим устима.

И венчаше их ту ноћ.
А ујутру рано кренули су даље јачи, озбиљнији, препорођени, као два старца.

Кад су били на пушкомет далеко, иза манастирског зида из високе траве подигао се Јусуф, потанкао по плећима свога коња, који је лежао у трави притајен и наслоњен својом паметном главом уз раме свога господара... и позвао га да устане... Нахранио га из руке, појахао и пошао миран као да ништа не зна, паметно се угодно у широком седлу и запевао опет тихо:
— Телеграмци... тел.ву.ри...

*

У коначу Риза беја Валије није пролазила ни мртва душа. Валија је седео затворен у својој соби, мрк, озбиљан и тужан. Шемса ханума седела је по цео дан скупљена иза решетки у својој одаји и жудно погледала кроз нејасне отворе у даљину... Млади бејови ишли су кроз кућу растрзани бесовима, али нису пошли за сестром, јер су у очима свога оца видели мучку, али и одобравање. А мајкине сузе које су клизиле из углова очију тихо и уздржано разоружавале су их.

Младе робинје нису се живе чуле, нити се кроз кућу разлегао њихов кикот као дотле... Мерсија је послovala у кући безвољно и удисала погледајући се по каткад кришом и упитно за црним Усом, који се ударао у груди чим би остао сам... А угаде седела је уз постељу своје другарице, која је пала болна још оне ноћи кад је Алте нестало.

Страсна и бурна Арифа је боловала тешко. Њена жива мисао ишла је без престанка за младом господарицом, али није схватила да је она тамо пошла са младим Србином да тражи свој кмет, да је тамо у даљину понео њен велики мерак који није знао за меру и за страх... Арифа је јаукала у постели, кидала косу, гледала своју „кјучук бул хануму“ како пада мртва негде на путу, како је негде у планини самовиле забадају стреле у срце...

И сва у ватри, скочила је једнога јутра да спасава своју једину љубав у своме ропскоме срцу, своју кротку и распевају гугутку Алту хануму... Али није пошла њеним путем, огрнула је ферецу, изашла у град и потражила конач Јусуф Али наше.

*

Алта и Тома су ишли. После два дана изашли су из равнице и пошли сувим и врлетним путевима преко брегова, пили су воду са ледених извора, слушали песми тица кроз шумарке, обилазили далеко стазе на којима су угледали људе и скупљали се један уз другога не дишући. Кад су у близини угледали село, Тома је остављао девојку за час и куцао на капије да затражи хлеба, јер су њихови завежљаји били скоро празни и ударали су бајато.

И својих кућа далеко у дворини-ма, мирни и нечујни скоро, са њима су излазили трома и питали плашљиво по десет пута:

— Ко је и што иска?

Али кад би на отпкринуту капију угледали младу главу под плавом шајкачом устрчали би се кроз двориништа и куће, износили би све што најбоље имају и задржавали га топло, скоро понизно:

— Ефенди... синко... Улени у кућу, преконачи, одмори се... Далеко је Србија.

Тома је захваљујући и одговарао срећан:

— Не могу... Имам „сајбију“.

И трчао Алти која је чекала у некој котлини, шумарку или под врбама, на обали какве реке или потока...

Једнога дана пут их је повео поред неке усамљене цамије на пољани. Један хоџа на коњу ишао им је у сусрет, али они нису имали кад да се склопе. Поздравили су га погнуте главе, али се он сагао из седла, залпедао се подозриво у њих и одмахнуо главом у пролазу.

Престрављена од тога одмахивања Алта је да му се умилно викнула за њим детњасто:

— Опо, дедо... Златна нека су ти стопала с која идеш...

Оца се окренуо достојанствено у седлу, застао, превукао руком низ своју густу седу браду и казао задовољно,

— Машала... Шућур, ефенди... додирнуо руком чалму и пошао даље. Млади су се погледали сретним погледом и засмејали се пригушено.

Али то је био њихов последњи смех... последња радост.

Алтанина снага отпоче да издаје. Њене мале ручице набрекеше од умора, на рукама отскочише јој крупне плаве жиле... Њена мала и нежна уста као ружин лист жалосно се искривеше и задебљаше на светлим зубима; — једва их је отварао... Очи су јој се заклапале уморно, ноге су јој кривиле.

Растрзан жалосну младић је узимао у руке, заборављајући на страх од света и носно дуго. Тешко је и храбрио и прошла су још неколико дана, били су на домаку високе и тешке планине коју је секла граница, али она није могла даље. И једнога јутра нису изашли из једне котлине у којој су зановили.

Алта је лежала заклопљених очију... Тома се нагињао над њом, јадиковао, звао је... Обасипао је најмилијим речима и миловао устима њено испанено лице.

— Бул ханум... сетно се имена којим су је у кући звали, узвикнуо је пун наде да ће да га чује и отвори очи. Не плаши ме, само још малко, још један дан и муче ће престану.

Али Алта се само покренула и казала испрекидало:

— Не могу... кмет ми зар доведе беше... за тебе ме жал, јадна нене моја... и заћутала опет дишући тешко.

А далеко за њима, тамна црна тачка која је пловила путевима постајала је све већа и покретљивија. Из живота је избио Јусуф, брижан што их више не види како извијају уз брегове у јутарњем сунцу, потерао коња из све снаге извијајући кампијом у вис и стигао у облаку прашице до њиховог склоништа. Сјахао је хитро и срушио се на колена пред девојком:

— Бул ханум... не такој... Отвори очи... Отвори твоја сакас уста... дај кураж још малко... заплакао је Јусуф... Куде ћу ја сиромаш... Како да искочим пред Риза Валију?... Да те узнем на коња, да те водим дома... ефенди Тома нека иде сам...

Алта је одједанпут отворила очи, погледала грозничаво у Тому па у Арнаутину, подигла тешко руке те помиловала његове тврде расплакване образе и казала тихо:

— Не дам... не пуштам га...

— Ај да ти турим на коња, да повећемо напред, да Бог како даде... Девојка се осмехнула и казала:

— Ако...

И потоварише је на коња. Арнаутин је придржавао у седлу једном руком а другом водио коња за уаду... Тома је ишао у страну дурашно и ако су му се очи заклапале и колена клецала под њим.

Имали су срећу. Нико их није срео. Неколико патрола прошло је далеко од њих.

Пролетњи дан је миловао Алтине образе и повраћао у њих руменило. Снага јој се одмарала у широком седлу и хладила на благом ветру који је струјао кроз поља. Паметна животиња под њом обилазила је сваки камичак, увалу, локве на путу. Девојка му је савила руке око јакога врата миловала лицем и устима његову раскуштралу и прашљиву гриву, осмехујући се опет пуна срећне наде да ће стићи на онај расцветали доклат.

(Наставиће се)

Бечар под Авалом

(Снимак: Приватна својина)

Трушув Солова

Pyramidon
таблете

BAYER

Одлас рег. С. Бр. 19.999 од 6-X-1942

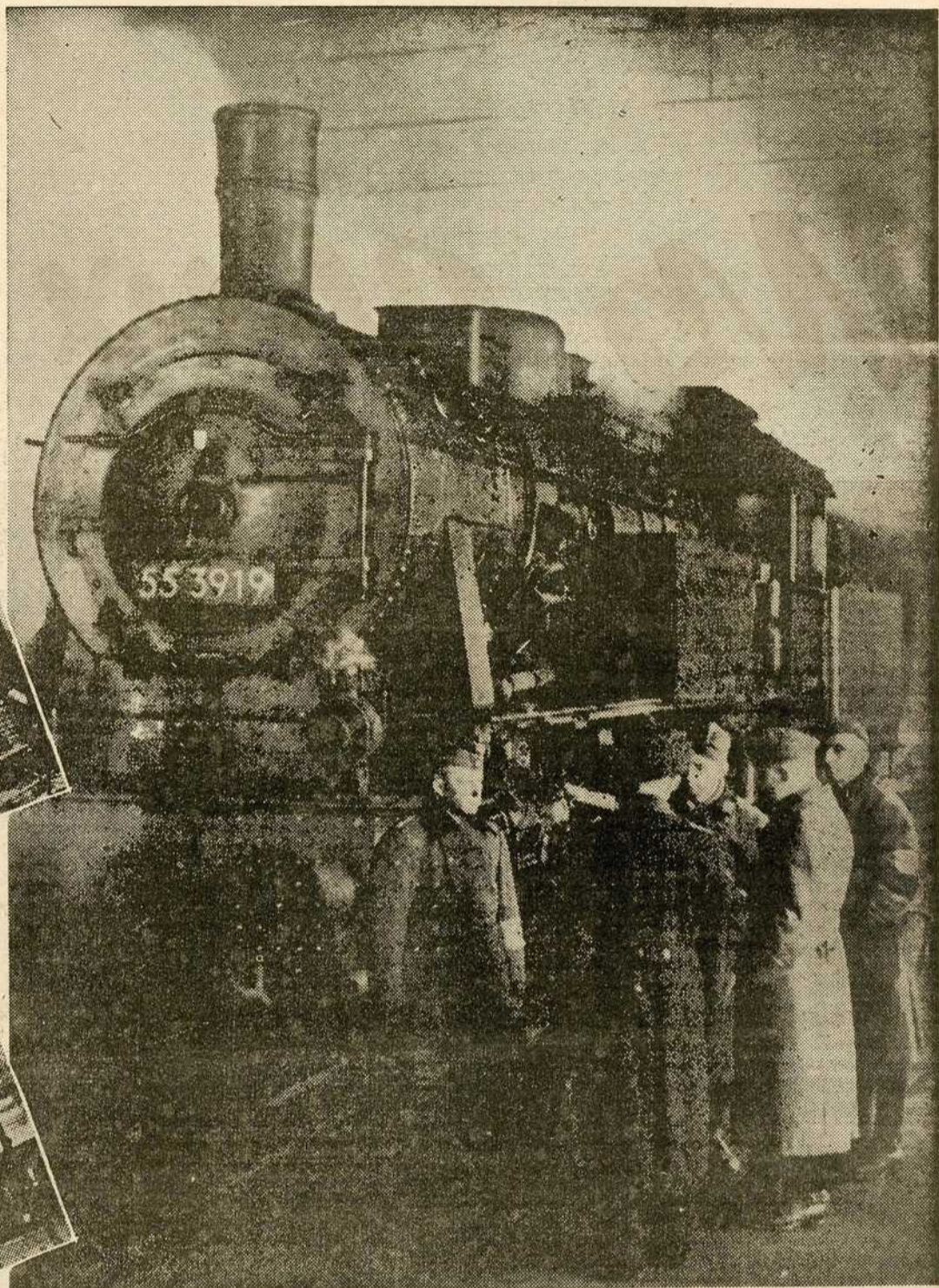
Добија се у свакој апотеци

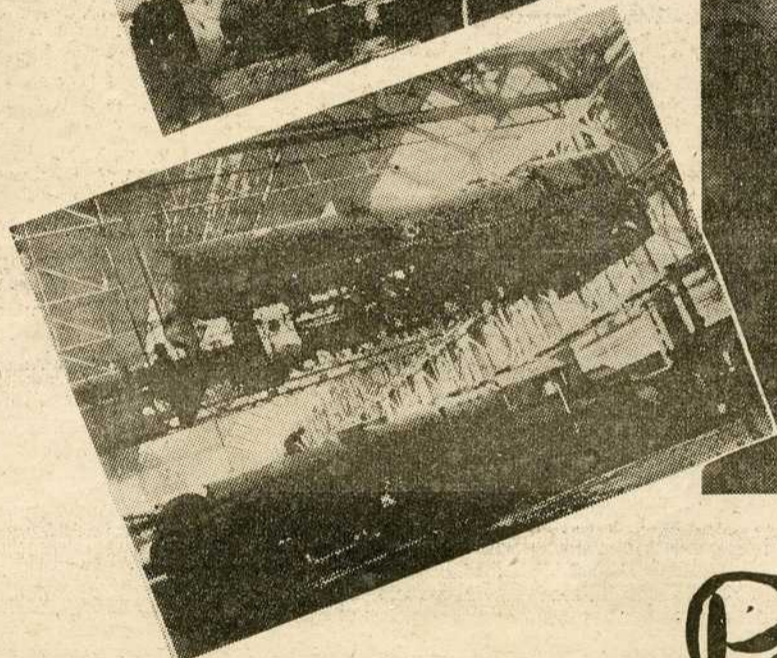
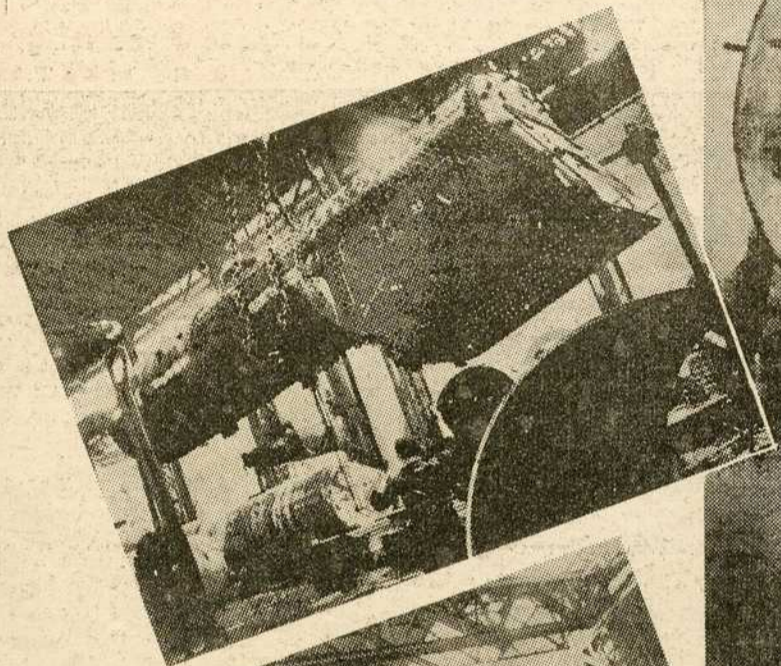
Немачка ратна локомотива која сада саобраћа свима железницама Европе, претставља право чудо технике. Уместо ранијих 3.000 делова та локомотива има свега 1.000 делова. Зато се може много брже изградити по предрачни тип: постигнута је уштеда у радној снази од 30%.

Ратна локомотива функционише одлично по свакој клими. Она не захтева нарочито извезбане машиновође, и зато одговара ратним потребама. Ратна локомотива се изграђује у 13 различитих типова, док се раније у Немачкој израђивало 119 типова.

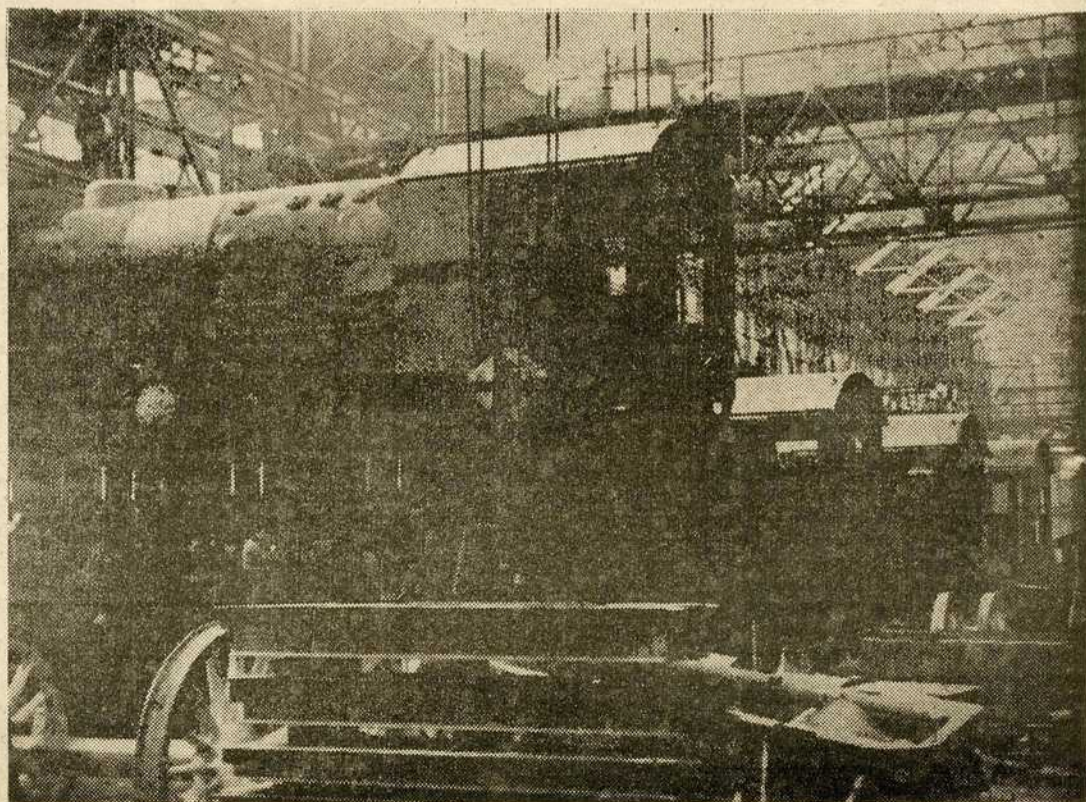
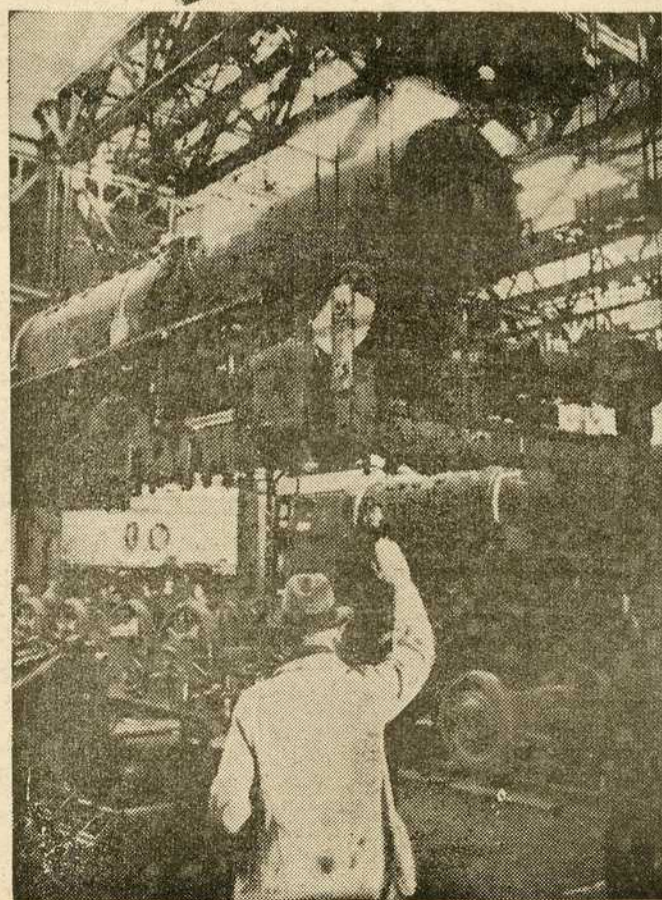
Немачка индустрија производи локомотиве у огромним серијама. Сада је постигнуто повећање локомотива у Немачкој за 340% према производњи од пре годину и по дана.

(Снимци: В. Ф. А.)

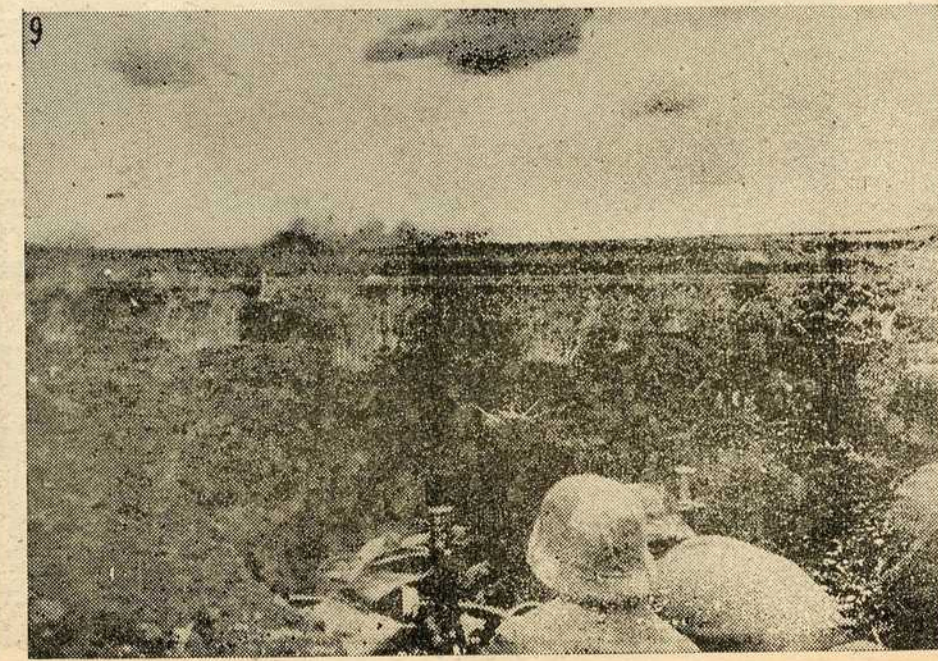
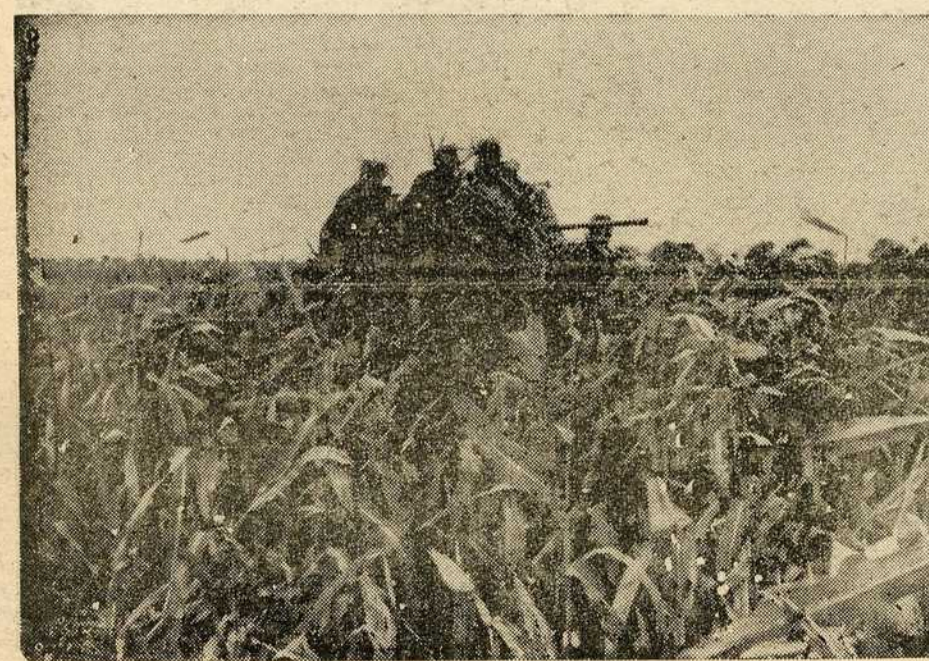
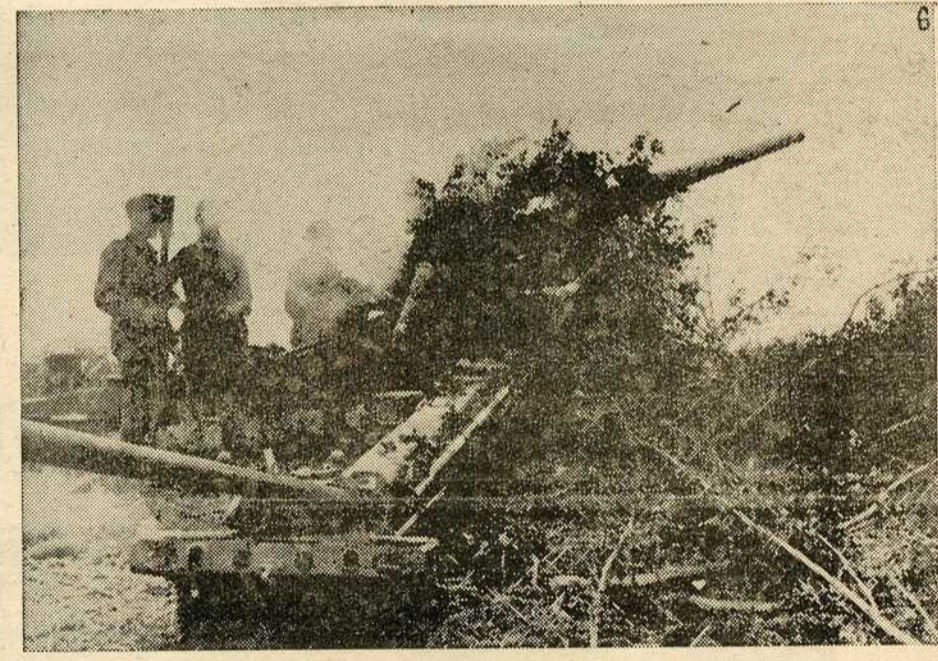
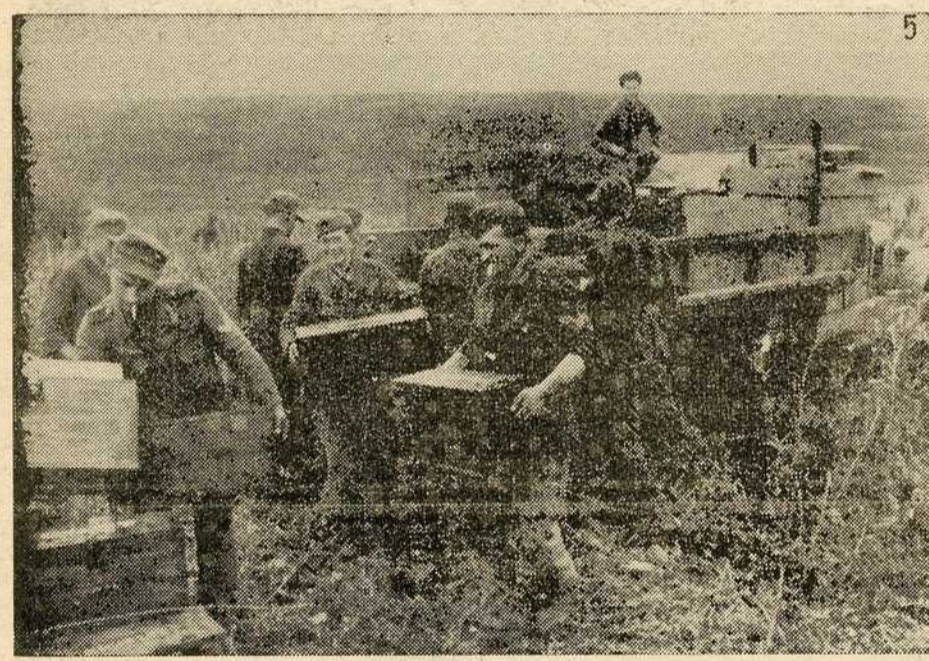
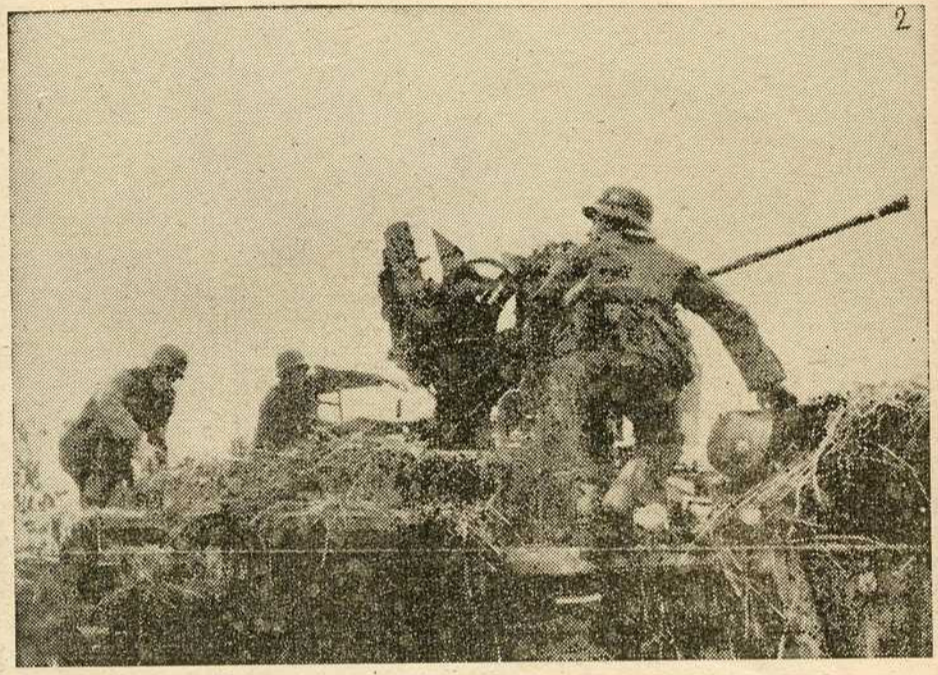
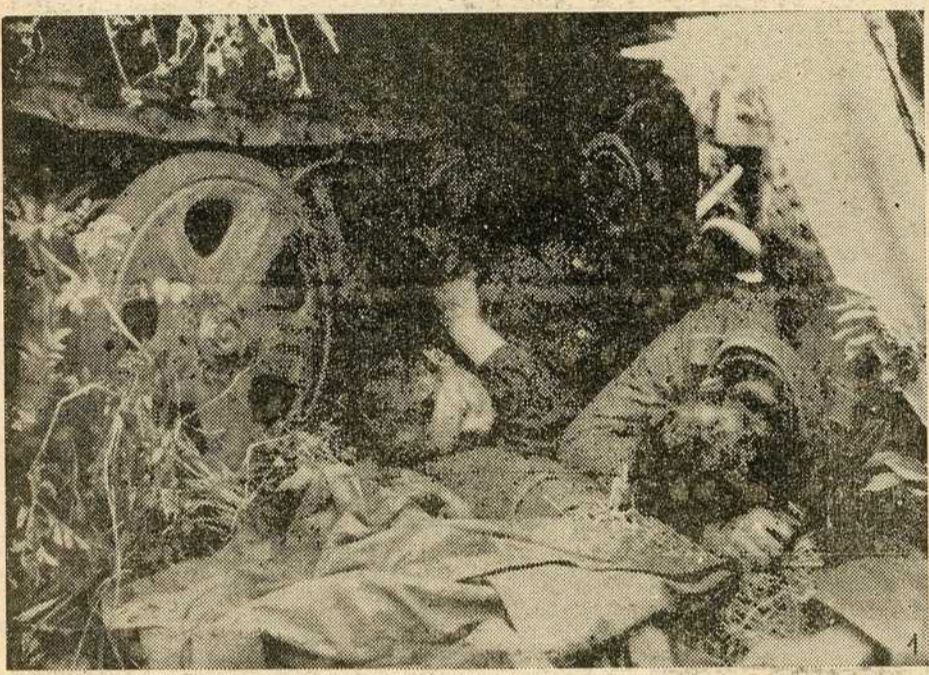

Ратна локомотива

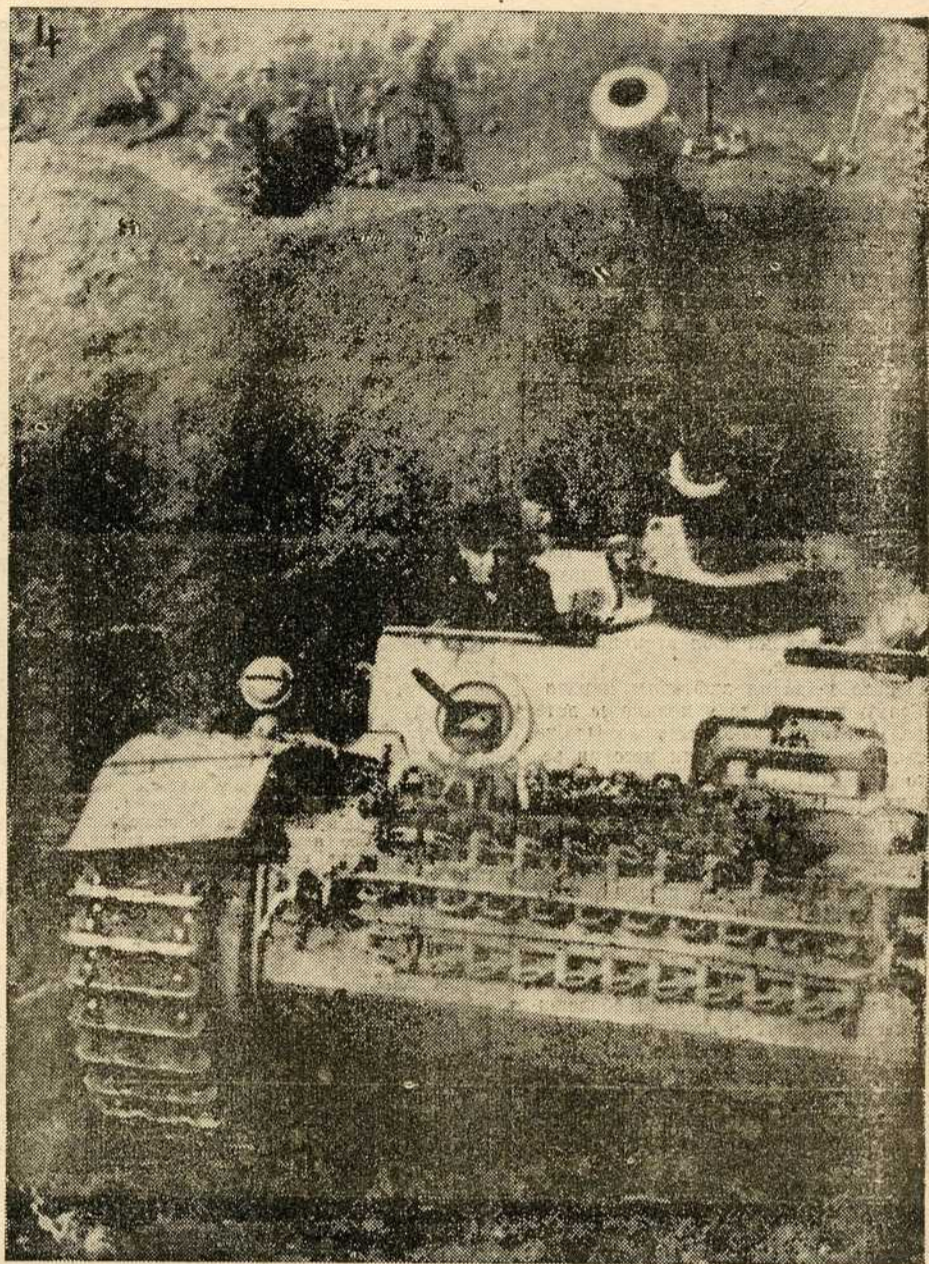
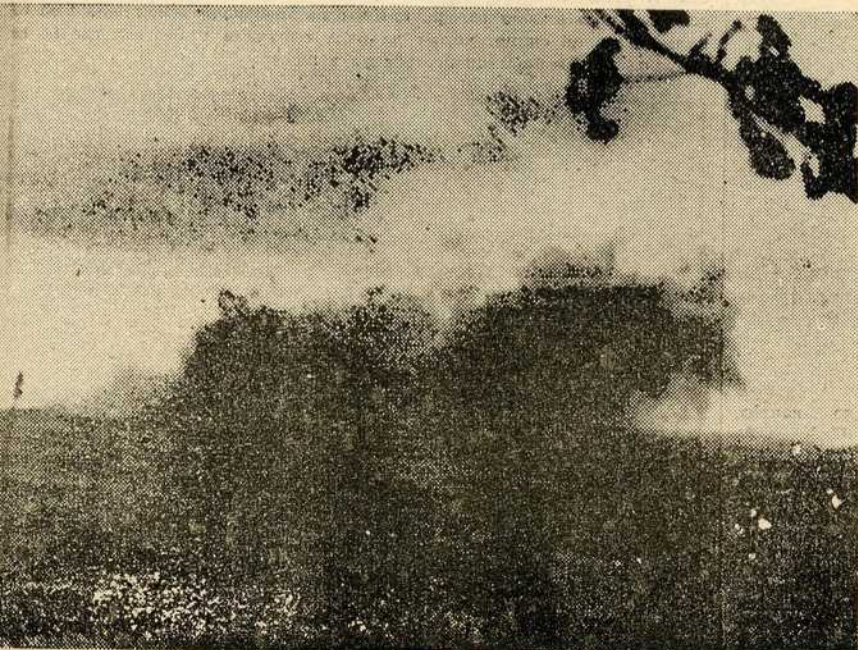
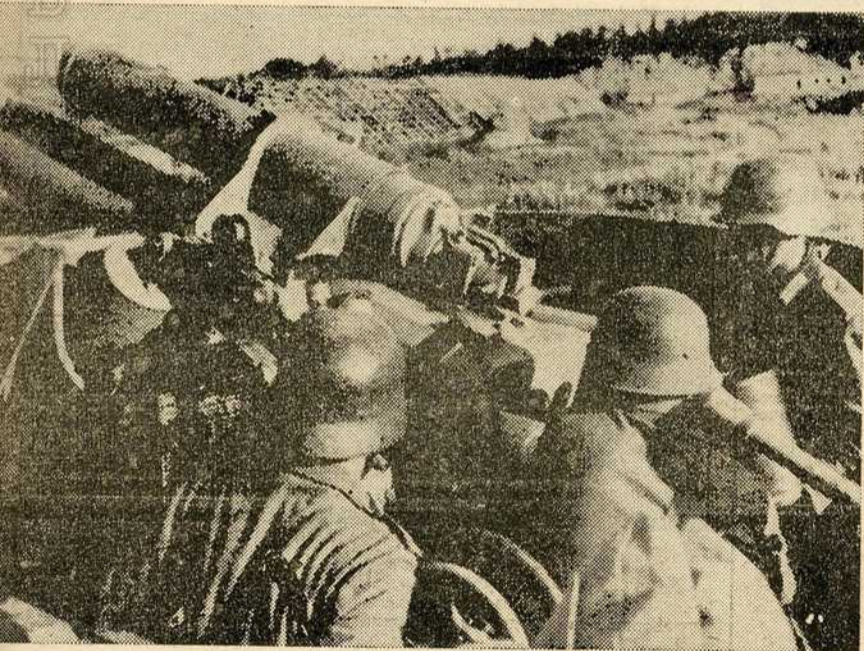
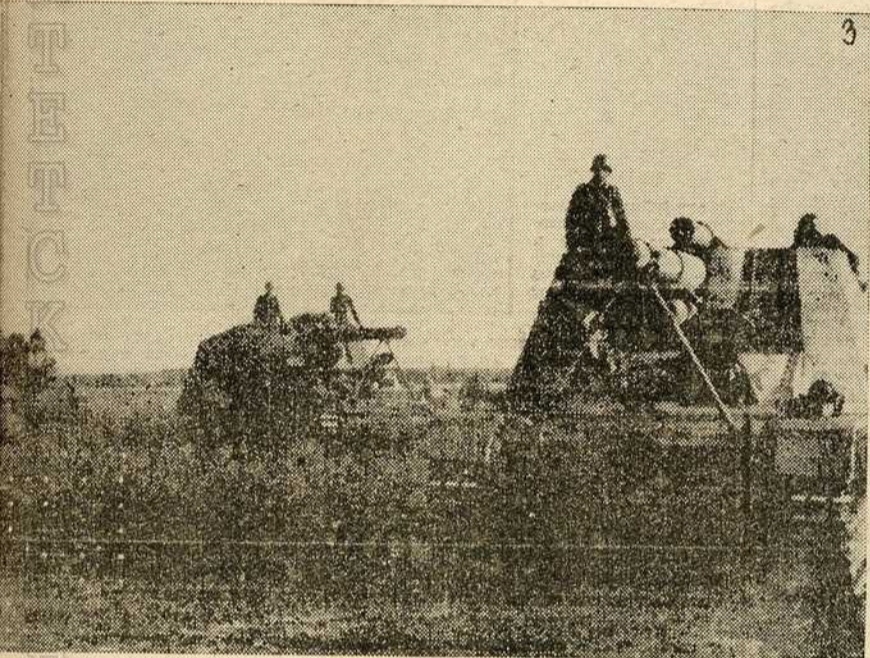

Мы с вами тотовски

их цеви

- 1 — Уморни леже топовије противавионског тона на шаторским крилима у сенци својих топова.
- 2 — Али чим стигне вест да се приближује непријатељ, они су већ на погама код својих топова.
- 3 — Топови противу оклопних кола прелазе одмах из марша у бојни положај.
- 5 — У приправном положају гомила се муниција разне врсте.
- 4 — Јуришни топ је у првој линији. Поред њега гренладири са бацачима граната.
- 6 — И дивизионска артиљерија је спремна за борбу. Она прва отвара ватру на далеко отстојање.
- 7 — У борбу се умешале и хаубице.
- 8 — Добро камуфлиран у високом кукуризу противавионски топ контролише и ваздушни простор и покрете непријатеља.
- 9 — Умешали су се и бацачи граната.
- 10 — Главна борбена линија и непријатељски припремни положаји налазе се под централном ватром немачког оружја.
- 11 — Совјетска борна кола која су покушала продор леже услед дејства те ватре у рушевинама.

(Снимци: Б. Ф. А.)

Свети НАШЕГ ЛЕКАРА

Зашто је дифтерија тешка болест?

Сваке године у ово годишње доба повећава се број оболелих од дифтерије. С тога треба опет нагласити да је дифтерија тешка заразна болест, која се истина појављује обично у виду мањих епидемија, али која је опасна по томе што бацил који је изазива, лучи отрове који утичу како на срце, тако и на бубреге, на надбубрежне жлезде и нарочито на нервни систем.

Сви се лекари слажу у томе да сваку дифтерију треба сматрати као озбиљну болест, јер се и код привидно најлакше дифтерије могу појавити врло тешке и опасне компликације. Како ће се једна дифтерија завршити, зависи од многи фактора, а пре свега од отровности самих клица, од отпорности организма и од времена када је почело лечење.

Познато је да од дифтерије нарочито болују деца. И то у колико је дете мање, у толико је оболење теже. Одојче и мало дете теже преболи него ли велико дете или одрастао човек. Од одраслих дифтерију много теже преболе они чији је организам исцрпљен раније прележаним болестима, или већ отрован алкохолем и никотином. У случају да се дифтерија појави у току неке болести, напр. туберкулозе или запаљења плућа, онда је њен ток још много озбиљнији. Према подацима које износи проф. г. др. К. Тодоровић у својој књизи о дифтеричним обољењима на Инфективној клиници београдског Универзитета, види се да је смртност од дифтерије код нас још доста велика, јер достиже 20%. Истина у доба када није био познат лековити серум, смртност је износила 60%!

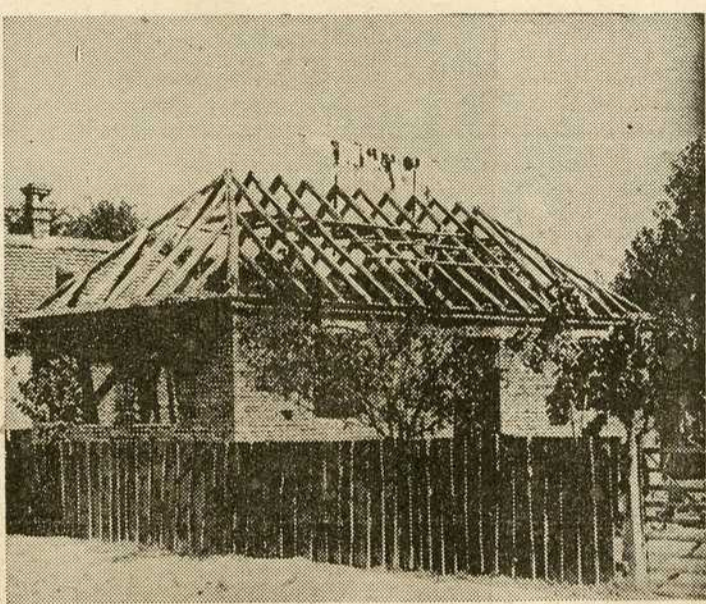
Главни извор заразе за дифтерију је човек, и то не само болесник, него и онај који се опоравља од дифтерије (клицоноша) и онај који је привидно здрав, а који или је већ доста давно прележао болест или у свом ждрелу носи клице а није боловао (сејач клица).

За преношење дифтерије много опаснији су клицоноше и сејачи клица од дифтеричног болесника, јер овај лежи, те се не креће међу здраве, а осим тога сви знају да је болестан, па се и чувају. Док клицоноше и сејачи клица, као здрави, крећу се међу здравима и по пијацама, саборима и вајарима, у школи, бископу или поворшћу, сеју клице и на тај начин заразе остале.

Дифтерија се обично јавља у облику дифтеричне ангине. На крајницима, меком непцу и ждрелној слузокожи јављају се скраме, у којима се налазе дифтеричне клице. Већ у то време болесник има повишену температуру, али не много (37° до 38°), блед је у лицу, има убрзан пулс и беланчевине у мокраћи. Ако лекар у то доба види болесника и ако су сви ови знаци испољени, одмах ће му убризгати серум. Ако пак није сигуран, тј. ако сви знаци дифтерије нису јасни, онда ће он узети размаз са крајника (тзв. брис) и послати га у бактериолошку лабораторију да се утврди да ли је дифтерија у питању. У сваком случају ангине сумњиве на дифтерију, треба узети размаз са крајника и ждрела и послати да се испита. Чим стигне позитиван одговор, треба одмах болеснику убризгати серум.

Благодарени антидифтеричном серуму постигнут је велики успех у лечењу дифтерије. Али захваљујући Раноновом анатоксину може се данас са великом вероватноћом заштитити, нарочито деца, од дифтерије. Због тога је у многим земљама вакцинација против дифтерије постала обавезна. И код нас се, приликом уписа детета у основну школу, тражи уверење да је вакцинисано против дифтерије. Ако вакцинација и није апсолутна заштита од ове болести, она ипак јако смањује број оболелих а осим тога и ако вакцинисани оболу, ток оболења је много блажи. Због тога родитељи не смеју да пропусте да вакцинишу своју децу против дифтерије. Др. Н.

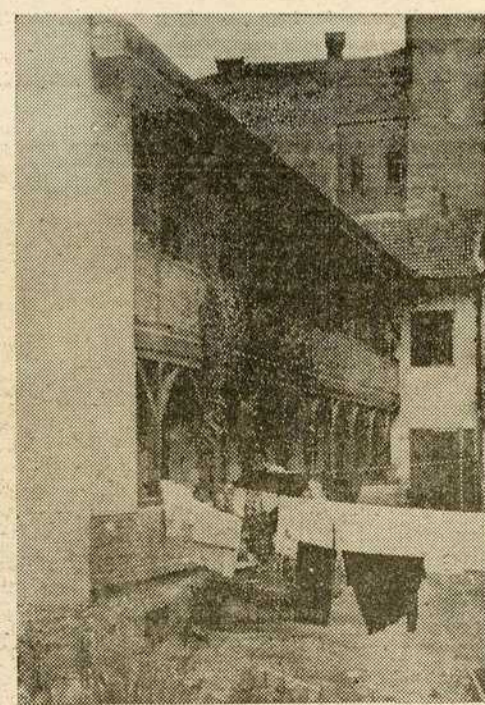
КРОЗ ГРАД и СЕЛО

Негде у Мачви. Нова кућа је више мање завршена, односно има још само да се постави прец на крову. И по старом обичају кад је завршена дрвена конструкција крова највиши део куће окићен је. Обично пешкирима и заставицама. Ето, тако је окићена и ова кућа и тако се одржава тај стари обичај. И то не само у селима, већ и по градовима.

Гричарије су одувек имале код нас добру проћу. И по свим пијацама, у свим градовима, кичази, Босали, тестије и остали производи наших гричара увек налазе купце. У неким градовима постоје нарочите пијаце. Тако, на пример, у Белој Цркви. Како се и на слици лепо може видети у једној улици сместили су се тамошњи гричари у очекивању пролазника-купаца.

Завучено намећу великих новоградњи, између репрезентативних палата и петоспратница за становање ту и тамо остала је још по која стара зграда. сведок оног Београда који данас више живи у успоменама но у стварности. Оне нам дочаравају блиску прошлост. Међу тим старим зградама, подигнутим највише пре стотину година, има по неких са карактеристичним доклатима и чардањима. Ево унутрашњег изгледа једне такве старе двоспратнице са њеним дрвеним чардањима односно „говњима“. Оваквих зграда има у Београду још свега две-три. Остало је давно порушено.

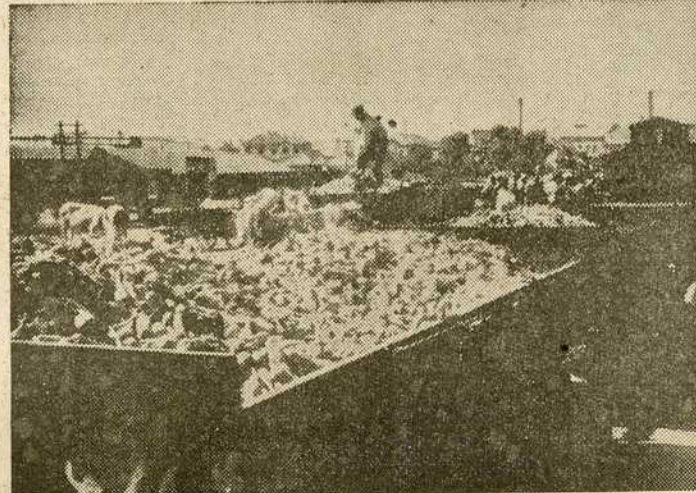

Нове јубиларне марке Опске поште изазвале су, као и све досадашње емисије марака, велико интересовање. Овог су пута, међутим, због тога што су јубиларне марке емитоване у великој количини, изостале гужве пред поштанским шталтерима. То не значи да је интересовање за марке смањено или да су филателисти малксали. Не, то једноставно значи да су филателисти свесни да ће до тих марака доћи и без гурњава и узалудног чекања.

Иако заузети капорним физичким радом обвезници Националне службе налазе времена и за културно-просветну и уметничку делатност. Тако је недавно у сали Коларчове задужбине позоришна секција београдске радне групе Националне службе приредила успешно Стеријино вече. Приказано је једно од најбољих дела великог српског комедиографа „Јажа и паралажа“. Слика приказује два даровита млада глумца-обвезника у карактеристичним улогама.

Шећерна репа, једна од најважнијих индустријских биљки, такође је добро понела ове године. Уопште, Богу хвала, година је била добра. И било је обилато у шећерне репе. На Јагодинској железничкој станици дуги низови вагона, натоварени шећерном репом, као што се види на нашој слици, чекају да буду одвучени у Београд где ће се шећерна репа у фабрици претворити у шећер.

(Снимци: А. Симић 2, М. Роглић 2, приватна својина 2)

Да и уситом острву

ПИСМЕ: ХАНС ГИНТЕР ЕСТЕРВАЈХЕР

Колико пута смо доживели: капеларија, писаће машине, клопараци, телефон зврји, шефовиче, клијенти нервозно чекају, са улице допире шум аутомобила, дрека продаваца новина и бука радиоапарата са музиком и рекламама. Шта остаје једној дактилографкињи него да уздахне од срца: „Јао, да ми је сада бити на неком пустом острву!“

Често пута сам сам то пожелело, кад бих се, на пример, вратио из пореске управе, са неке досадне свечаности или кад би ми дозлогрдио телефон који би звонио шездесет пута на час.

„Ах, да ми је сада бити на неком пустом острву!“

И зато сам искористио прилику кад ми се пружила, да посетим једно потпуно усамљено острво, Кокосово острво у Тихом океану.

Иако је острво потпуно пусто, знао сам већ по нешто о њему. Налази се у Тихом океану, има шест километара у пречнику, двадесет пет квадратних километара површине, брдовито је и плодно. Политички припада држави Коста Рика, од које је шест стотина километара далеко. Острво је потпуно ненасељено и неиспитано тако да није чак ни забележено на помор-

растерао завесу од магле, показало се пред нама стрмо острво.

На први поглед било ми је јасно да је немогућно да се овде пронађе неко сакривено благо. Стрми обронци, усправне стене пуне су безбројних увала, пећина, стена, шпизла. Поред тога све острво је обрасло непролазном, пригустом шумом све до висине од 600 метара.

Отворени залив у коме смо бацнили сидро пун је риба. Све врве око наше једрилице. Појављују се веће и мање ајкуле које разголе жата белица.

Одмах следећег јутра пошљи смо чамцем за спасавање према месту где се је већина експедиција искрцавала на острво.

Извукли смо чамац на песковиту обалу, пуну неких првених ракова који су журно тражили своја скровишта. У густом честару под високим кокосовим палмама наишли смо на полуразваљене бараче од таласастог лимана. То су напуштена насеља некадашњих истраживача блага.

На острву влада гробна тишина. Нигде гласа птице ни било какве зверке. Само тихи шум ситне, fine кишице у дунгли и равномерно ударање таласа у обалу.

У једној лименој кутији обешеној на једном стубу нашао сам неколико пожутелих писама, нешто ситног новца и цедулицу на шпанском језику: „Молимо вас пошлите ова писма у свет. Много хвала!“ Писма су оставили путници једног брода који је на свом далеком путу преко Пацифика био приморан да на овом острву узме воде.

По колибама сам ја пред. Поручено огњиште, остаци радио-апарата, разбацано посуђе, постелне ствари. Последњи становници острва изгледа да су напустили своје станове у невероватној журби. Пупчани пуцањ прекину тишину. Неко од пратње пуцао је на дивљу свињу. Испекли смо је тешком муком на ражњу. Ручак смо засладили дивљим поморанџама, лимунима и бананама. Земља је стварно плодна као у рају. Рибе, меса, воћа и поврћа у изобиљу. Човек не мора много да се мучи да до њих дође.

Но ипак је сваком од нас непријатно при души. Можда због непријатне, гробне тишине која ту влада? Или због сталне магле која стално сакрива небо и околинду? Или због ситне кише која стално ромња?

Било је прилично топло. Мислим око 35 степени. Неколико пута смо покушали да продремо у дунглу или у брегове, али узалуд. Напори су били и сувише велики. Онда смо неколико дана седели без посла на обали, депримирани, нерасположени.

— Треба да се оправи мотор, рекао је механичар. Чамац треба да се врати до брода, по алат. Сви су се обрадовали тој вести.

Само ја сам друкче мислио. Решио сам да за то време останем сам на острву, још једном да покушам да продрем у унутрашњост тајанственог острва. Још дан раније приметно сам да око највиших врхова планина кружи велико јато црних галебова. Да тамо не постоји какво језеро са слатком водом? Или се тамо налазе гнезда ових птица?

Остао сам сам на пустом острву. Имао сам хране за четири дана, фотографски апарат, блок за цртање и велики нож за крчење честара. Наш ча-

мац се брзо изгубио у магли, иако сам још дуго чуо зврљање његовог мотора. Назад сам на пустом острву!

Још једном сам се осврнуо да запамтим правац и затим сам пошао на срећу у густу прашуму. Већ од првих корака био ми је потребан нож да крчим себи пут. Корене испреpletано лијанама било је густо и жилаво. На голим ногама осетио сам уједе мрва и москита и убоде трња. За кратко време био сам мокар као миш. Мучно сам се још неколико часова, али онда сам морао да напустим борбу. Уморан вратио сам се истим путем на обалу.

У бистрој води речнице која утиче у залив опрао сам окрвањене ноге. И ту ми је пала на памет спасоносна мисао која је требала да ме оправда због неуспеха и повратка. Треба једноставно да идем током речнице у брда!

Нисам оклевао ни тренутка. Пошао сам коритом и без мучке продро неколико стотина метара узводно. Но онда се корито сузило, вода постала дубља, до грла, а крупно камење обрасло алгама давало је несигурно упориште мојим гуменим вонувима. Зато сам се изво и продужио пут. Гацао сам корак по корак с муком напред. Тек воде био је све јачи и јачи. Често пута морао сам се хватати за грање и корење које је висило са обале, да ме вода не однесе.

До сумрака постигао сам колико човек уопште може да постигне. Стигао сам на једну чистину која није била већа од неколико квадратних метара. На чистину су падала са околних стена са велике висине три танка симетрична водопада.

Призор је био толико леп, да сам за неколико тренутака заборавио свој циљ. Хладан ветар који је дувао од водопада брзо ме је отрезнио. Почео сам да зебем. Требало је даље да се иде.

Али, није се имало куда. Дизале су се на свим странама исправне стене. Лево и десно дубоке провалије. Морао сам да попустим.

И ту сам провео једну ноћ које ћу се сећати целога свог живота. Целу ноћ је шкромпила ситна киша, која ипак није сметала мравима, комарцима и другим инсектима да ме уједају. Било је мрачно као у рогу, а ватру нисам могао да налојим, јер су ми шибице биле мокре. Уосталом, нигде

Неколико часова цртао сам фигуре по песку. Онда сам покушао да ловим првене ракове. С времена на време појео бих коју банану или поморанчу.

И онда сам опет пошао на обалу и досађивао се.

Одједном скочих престрашен: преко песка је претрчала према мени дивља мачка боје лисице.

— Бежи, нећу ти ништа, повиках гласно!

Да ли је то мој глас? Зар сам ја то гласно говорио некој зверци?

Мачке је нестало. Да ли је уопште била ту?

Певам. Певам гласно и очекујем одјек... Ништа!

Само сипи бескрајна киша. Смешно, кад је човек усамљен прича и са дивљим животињама. А зар нисам ја малочас грдио гласно камењем, о који сам се спотакао.

— Шта лежиш овде, вуцибатно, рекао сам. Сад ћу да ти покажем!

Узео сам камењем и бацно га далеко у воду.

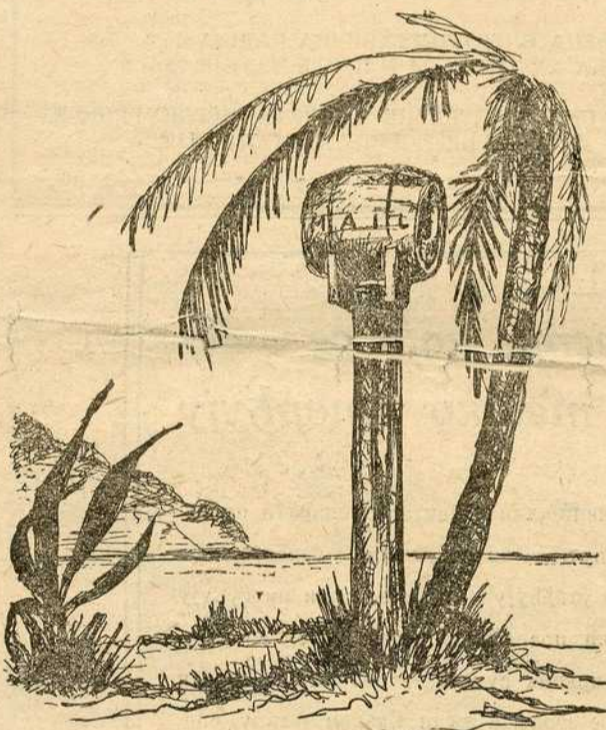
Кишица сипи. Часови као вечност...

Прошла су три дана суморног размисљања о животу на пустом острву... У даљини као да се чује ударање мотора. Долазе ли по мене?

Стварно, ево их, тамо иза стене у мору појавио се бели чамац.

— Овамо, овамо! повикао сам вањ себе од радости.

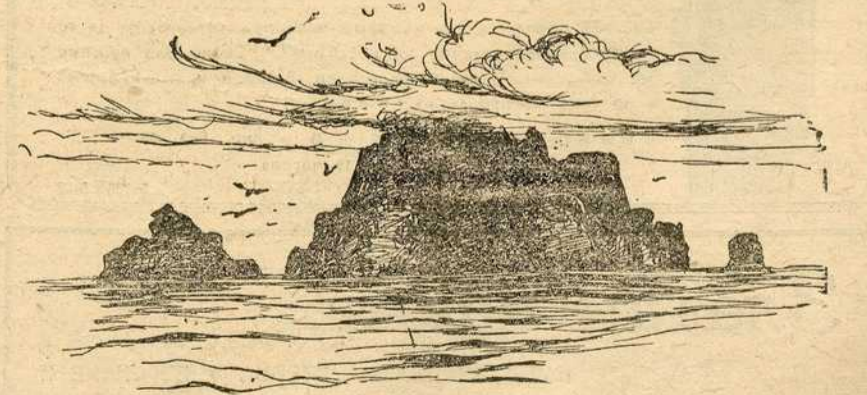
— Хватај конопца! Шта се дереш као да те не видимо? рекао је крмар. Велики талас занесе чамац до обале.

ским мапама. Уопште, до последњег времена сумњало се да постоји. Али у морнарским круговима постоји о њему прича о законаном гусарском благу. Гусарски брод „Мери деар“ —

„Драга Марија“ опљачкао је крајем прошлог века америчке обале. На броду се накупило неколико тона сребра, злата и драгог камења. Честитом капетану учинило се незгодно да толико богатство вуче са собом па се решио да га сакрије на вгодном месту. „Драга Марија“ уковила се на Кокосовом острву и ту је благо закопано. Кратко време после тога гусарски брод су ухватили перуански ратни бродови и цела посада је по кратком поступку обешена у Панамском заливу. Од капетана се сазнало за сакривено благо, али до сада нико није успео да га пронађе. Преко две стотине експедиција до 1938 године посетило је острво тражећи то гусарско благо. Неки поморски капетан проживео је на пустом острву са својом женом 21 годину, али није нашао благо.

То је укратко све што сам знао о пустом Кокосовом острву, према коме смо сада једрили. А једрили смо у магли. Ниски облази притискивали су и ваздух и море. Све је сиво у сиво. Још од јутра прате нас у лету велике црне птице. Својим непријатним крицима оне нам јављају да је земља близу. Но земље дуго нема. Тек касно по подне кад је јак ветар мало

није било ни комада сувог дрвчета. Једва сам дочекао јутро и чим је свануло похитао сам потраг низводно. Тек око подне стигао сам на обалу и чим сам се загрејао одмах заспао као заклан.

Кад сам се пробудио, нисам знао шта ћу од досаде. Чекање је најгора ствар на свету.

Скочио сам у чамац и одахнуо! Колико је пријатан мирис бензина! Другови су у недоумици климали главом кад сам им рекао:

— Штага што овде нема телефона! Хтео бих да чујем како зврји. Може сада да звони коликогод хоће. Ја никада више нећу пожелети пусто острво!

Историске и друге анекдоте

ЧИЧА-ИЛИЈИНО ЛЕТОВАЊЕ

Једнога лета чича-Илија остави своје друштво и оде у бању. Понео је, наравно, свој легендарни кишобран. Када се вратио упита га Гошић да ли му је кишобран користио.

— Море никако! — одговори чича љутито. — Ем га носим, ем не пада киша, а ипак покиснем!

СРЕМАЦ И МИНИСТАРКА

Када би Сремац пошао увече с друштвом у кавану, готово редовно би виђао неку новопечену министарку како се поносно возика кроз варош министарским фијакером, како са самодопадањем гледа на све стране и чека да јој се свет јавља. Стева ће тек приметити:

— Но, залепила се та за фијакер као таксена марка на молбу за осуство!

ЧЕТВРТИ НЕСРЕЋНИК

Умро неки Сремчев познаник и тим поводом повела се реч о лепој и агодној удови, којој је покојник био трећи муж. Један из Стевиног друштва ће сажаливо рећи:

— Несрећна жена! Кома ли је сада оставља?

— Четвртог несрећнику! — добаши Сремац и цело друштво прште у смех.

ЈОШ ДВЕСТА ДИНАРА

Срео чика-Љубу Ненадовића у Београду његов неки познаник и упитао га колико још мисли да се задржи у престоници. Чика-Љуба је тада отворио свој новчаник, пребројао паре и одговорио:

— На остаћу... двеста динара!

Почетак позоришне сезоне

Осогодишња позоришна сезона отпочела је Стеријиним „Кир Јањом“. Сцена из првог чина. У насловној улози г. Страхинија Петровић (као Кир Јања).

(Онимак: А. Симић)

ЖЕНСКЕ ЧАРАПЕ,
НАЈБРЖЕ
И НАЈСОЛИДНИЈЕ
ОПРАВЉА

ПОПОВ
КРАЉА МИЛАНА 15

38734. 1-1

ДОБРОЈ ДЕЦИ
купиће тата и мама играчке у радњи

ВОЈИСЛАВ СИМИЋ
Краља Александра 279
преко пута Гајине кафане

Трговци! Поједине играчке дајемо са
опобеним пенама на више.

38732. 1-1

Читајте **»КОЛО«**

ЗЛАТАН БРИЛИЈАНТСКИ НАКИТ И ТЕПИХЕ

НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ГРАД РАВНО«, Вазнесенска 4
(ПАЛАТА ОФИЦИРСКА ЗАДРУГА) ТЕЛ. 21-312.
38724. 2-2

»СТРУМИЦА«

ОВЛАШЋЕНА ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА РАДЊА
УГАО КРАЉА АЛЕКСАНДРА И ПРОТЕ МАТЕЈЕ 73

СТРУЧНО ОПРАВЉА СВЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ АПАРАТЕ, ПЕГЛЕ, РЕШО-Е,
ГРЕЈАЛИЦЕ И СВЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ.

38729. 1-2

Златан накит стари и нови купујем

Дијаманте кружније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстење, минбуше, брошеве, бразлетне, ланце, сатове златне, сребрне и металне, само исправне и од бољих познатих марака; старо злато општеено, излизано, поломљено и горело. Стари сребрни новац. Еспајг и остале исправне предмете од сребра, кристал и порцелане, боље сервисе купује и највише плаћа позната и дугогодишња фирма **»ВРАЧАР«**. Све горе поменуте предмете процењује стручно и бесплатно

»Врачар« — Власник Миливоје М. Митровић

Београд, Папилулска 6, продужење Душанове код Бајлонове пиваре,
тел. 28-706. 38727. 1-1

**Болести које се
тешко утврђују**

Разни, специјални Selektan-препарати прокрчили су пут, да би се упознале болести, које се тешко утврђују. Ови препарати омогућују рентгенски преглед бубрега, јетре, слезине, мозга и крвних судова — без бола — као и познавање оболења жучи. Сваком лекару, специјалисти они су данас неопходно потребни. Њихово откриће и развитак је дело Шерингових лабораторија за истраживање у заједници са водећим немачким лекарима

SCHERING-ОВ ЛЕН

1. 5-10

Златан накит

НЕ ПРОДАЈТЕ А ДА НЕ ПОНУДИТЕ НА ПОСЛЕТКУ
И ФИРМИ КОЈА НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ШАЈКА«, Кн. Павла 50 38733. 1-1

**Златне зубе, брилијанте и све
врсте злата и златног накита**

Ако већ продајете или купујете, у Вашем интересу је да то учините преко стручне фирме **»ВЕЛЕС«**. Сваки рад вршимо без конкуренције по дневној цени. Злато и накит купујемо а од свих препродаваца. Фирма

ВЕЛЕС Пашићева бр. 25 — П — спр. Тел. 38-556.
од 7 по 19 часова. 38725. 2-2

Златан накит

НАЈВИШЕ ПЛАЋА **»СТОБИ«**. * ПЕРСИСКЕ И
ОСТАЛЕ ТЕПИХЕ НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»СТОБИ«

УГАО КРАЉА МИЛАНА И РЕСАВСКЕ (Улаз из Ресавске 34). ТЕЛ. 27961
38730. 1-4

Злато, златне зубе

накит, брилијанте, дијаманте, сребрне, кристалне, порцуланске предмете
процењује и купује **»КОШУТЊАК«, Кнеза Павла бр. 39.** 38726. 1-1
38733. 1-1

ДЕЧЈЕ КОЛО

ЗА ДЕЦУ ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПРУЧЕ

Уображени носорог

Био је једном један носорог. Имао је на носу тако диван рог, да су му сви другови на њему завидели и био је због тога сматран за најлепшег од свих носорога. Био је срећан и спокојан.

Једног дана срео је у шуми једну лепу госпођицу слоницу. Допала му се на први поглед

та не би имао могли би да разговарамо.

Одјурно је носорог срећан и пун наде у шуму и свом снагом ударао у сва стабла, да би одломно рог. Најзад му је то успело. Отишао је поново до слонице.

— Диван си сада, много ми се свиђаш, рекла му је слони-

у потоку не би ли видео да му је сурла израсла. И кад је најзад увидео да су му све наде узалудне и да носорогу никада не може да израсте слонова сурла, тужно се вратио својим друговима.

Али је био рђаво дочекан. Зато што није имао рог на носу, сматрали су да није носорог и нису хтели да га трпе између себе, па су га отерали.

И тако је некада уображени носорог тужно лутао сам. Заваравао се надом да ће му можда нов рог израсти.

Баба и змај

Овај свет друго не зна већ да прича свашта, па чак кажу да девица плачу било зашта.

Све је то лаж, ево чујте: ја сам јуче пао, главом о зид ударио, па се писам драо.

Викнуо сам: — Јаој, боли! и мало сам плак'о а сека ми рекла: — Бато, што си нејак тако?

Ја јој рекох: — Друга секо, очњеса ми вида, писам плак'о што ме боли, већ ми жао зид...
М. Васкип

ЗАГОНЕТКЕ

Кад се на једно наше женско име дода реч која означава монету, добија се име једне наше вароши. (Мила-новац)

Напиши прво једно личну заменицу, којој кад додаш реч која означава поклоп, добићеш име једне покрајине у Србији. (Ја-дар)

Кад се птњи неважњини додаш име једног месеца, добија се планина у Србији. (Кос-мај)

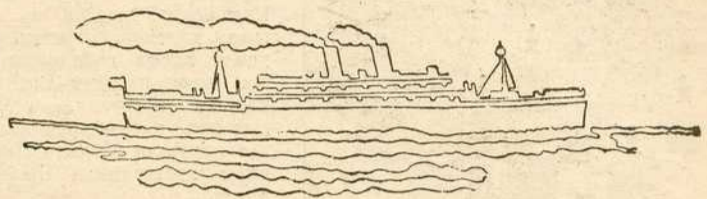
Прво напиши реч која означава срећку на доцини варош на Француској вивјери па ћеш добити једну варошницу у Србији. (Лоз-ница)

Мушком имену врло честом у Лесковцу додешите име чувеног римског војсковође, па ћете добити једну војничку вежбу. (Мане-вац)

Прво напиши једну звезу па јој додај личну заменицу, па ћеш добити једно муслиманско мушко име. (Али-ја)

Кад се српској народној игри додај име једне устајале воде, добиће се име једне реке у Србији. (Колу-бара)

Прекоокеански брод

Можда ће вам изгледати немогућно, али овај прекоокеански пароброд са свима таласима нацртан је у једном једином потезу. Покушајте да и ви једним потезом нацртате овакав исти прекоокеански брод.

Татин свирач

Поподневни тихи саги. Сви склонили очи тати. И сад дошла воља бати. Да са свирком прозанаги.

Уметности лепој склон Узо татин саксофон И решио тврдо он Да највиши вабе ток.

И сад, ето, проба лола И из „дуу“-а и из „мол“-а И свакако е брда, е дола, То је ваљда „нова школа“.

Ви, што ноте добро знате, Сви аплауд да му дате Због тонова, моји лете Стрмоглавне из трумбете.

А кад тати те сад свати, Па, ражљубен, прут дохвати, Да батину свирку прати, Е, па онда, тешко бати...

Не заборавите!

Стара мудрост јасно каже: „Што започнеш, то доврши!“ Сваки mudar с тим се слаже, Неразуман то прекрши.

Чим нам вечност данас збрише, Место њега јуче метне, Што год прође никад више Нит' се стигне нит' се сретне.

И због тога нека за нас Још и овај закон важи: „Што год можеш, сврши данас, И за сутра не одлажи!“

Узбуна нојева

Зашто су се нојеви узбунили? Како и да не би када су се у њиховој близини одједном појавили један лав и један ловац који јаше на камели! Да ли их видите и ви? Окрените слику и загледајте је са свих страна, па ћете се уверити да су се нојеви с правом уплашили!

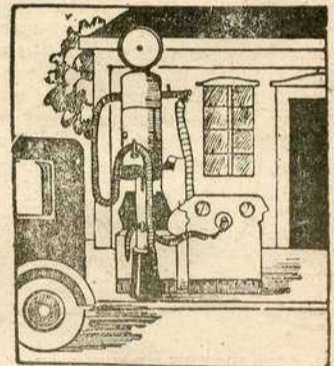
Рачунски 3 датац

Две петине неког броја Јесу равни, децо моја Осам пута пет.

Сад пустите, секе, бате, Сви, што рачун добро знате, Своме знању лет.

Трудите се, рачунајте, Док не пође мој И одговор тачан дајте: Који је то број?

Продавац бензина

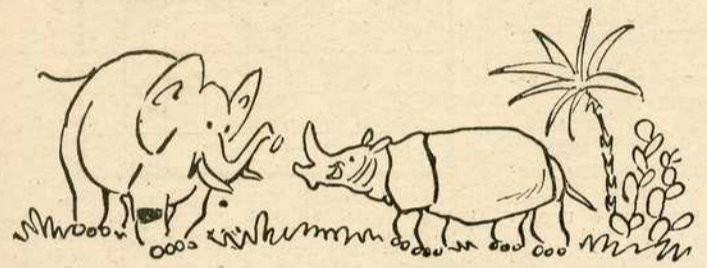
Ауто се зауставио пред пумпом за бензин, али не може да добије бензин. Јер ту није продавац бензина. Међутим, како се не види на први поглед, он је ту у близини, само треба мало боље да загледаш? Дакле, да ли сте га видели? Окрените слику на све стране па ћете га одмах наћи...

Неопрезни брбљ ец!

Гавран и панагај, два стара брбљивца, сретли се у шуми, па како се нису одавно видели започели су разговор коме није било краја. У том разговору нису ни приметили да им се припуцао мачак. Ако га благовремено не приметите биће ало!

Хоћете ли им помоћи и рећи где се налази мачак. Иако су брбљивци, ипак заслужују помоћ!

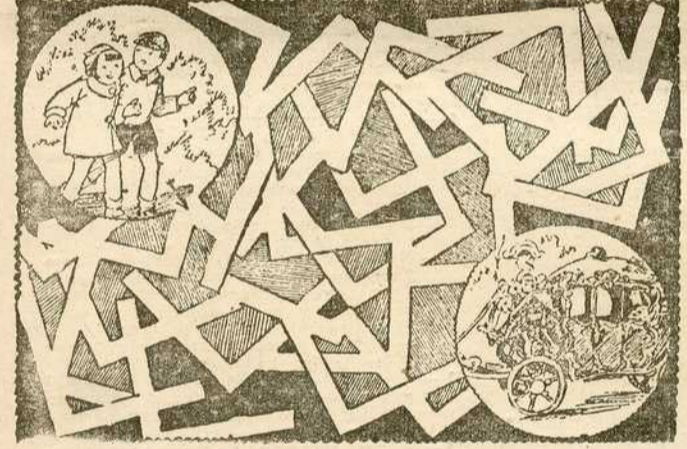
толико, да је заборавио на своју гордост носорога, полетео према њој и питао је да ли би пошла за њега. Словица га је саслушала, замахала весело ушима и додала:

— Допадаш ми се, само ми смета тај твој рог на носу. Кал

па, али морам још нешто да тражим. Остави да ти израсте сурла као што је ја имам, па ћемо онда славити свадбу.

И онег је одјурно носорог у шуму и стрпљиво чекао док му нарасте сурла. Чекао је недељама и месецима, огледао се

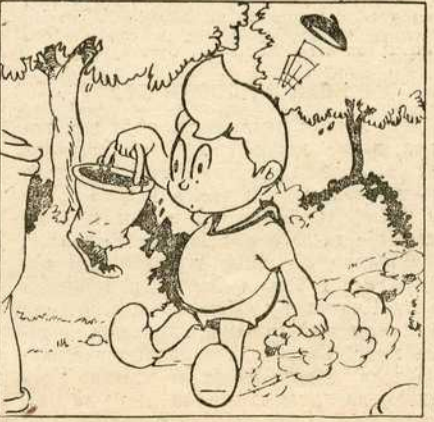
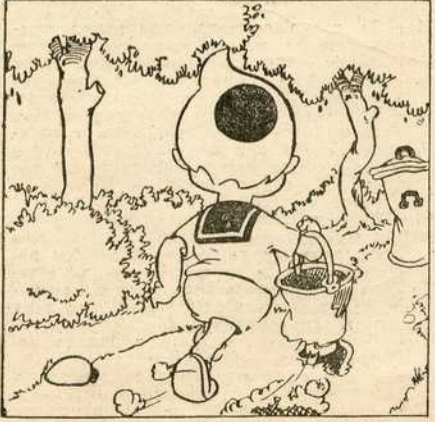
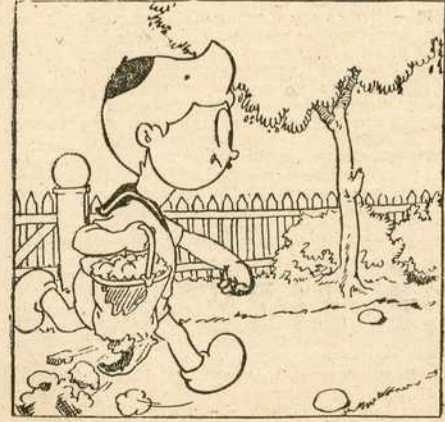
Принцеза у свечаној поворци

Микина и Милина били су код куће када су чули да главном уликом пролази поворка, у којој су и свечана кола са принцезом. Волели су да виде принцезу, али нису умели да дођу до главне улице.

Хоћете ли да им помогнете да нађу пут и виде принцезу у свечаним колима?!

Миле уметшава свој крај

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У избегличком дому

Сутон се већ спуштао. Млад месец је бојажљиво провиривао и својом бледом светлошћу осветљавао двориште дома избегличке деце „Краљевића Андреје“ када су се питомци враћали са недељне поподневне шетње. Двориште, дотле скоро пусто, постепено је оживело. Најпре појединачно, а затим група за групом пристизали су они — дојучерашњи бескућници — данашњи питомци избегличког дома „Краљевића Андреје“. Прилазили једни другима и у пространим дворишту бивших топовских шума, испуњеном жагором, препричавали су како су провели недељу, док се иза наших леђа образују два табора навијача који одобравањем и него-

После вечере деца су се повукли у своје спаваонице. На вратима сваке стоји натпис: „Пре него што уђеш не заборави да скинеш цинеле“. Они ово поштују, и у дугачком ходнику их скидају. Облаче налуње, узимају рубље за спавање, одлазе у умиваоницу, умивају се и перу ноге.

По великим собама, смештено је по двадесет пет питомаца. Свака соба има свог васпитача и он будно води рачуна о сваком појединцу.

У девет часова звоно је објавило спавање. У собама се опет зачуо „Оче наш“, а затим је настала тишина. Задовољна, ведра и расположена лица одлазе на починак, да би изјутра рано, у пет часова устали, спремили се,

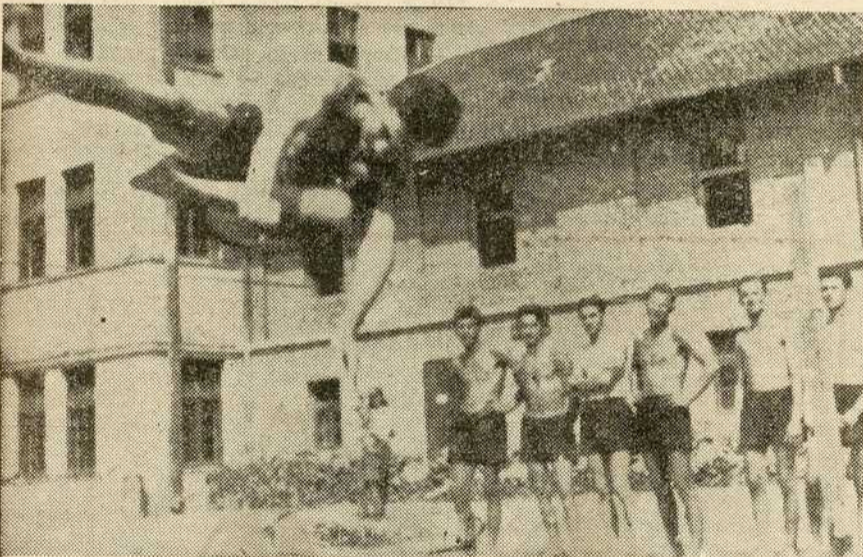
Питомци дома полазе на рад ујутро и групама.

довањем прате развијање инпровизорани бокс-меч.

Двориште је врло. Жагор као у огромном пчелињаку. Неуморни дечади су искориставали још последње пре-

доручковали и већ у 5,30 разишли се; сваки на свој посао.

У дом су дошли још онда када су композиције за композицијама, у скоро непрекидном низу, стизале у Бео-

Успео скок будућег лакоатлетичара — питомца Дома избегличке деце.

стале слободне часове да се позабаве, када је звоно, тачно у осам часова, објавило вечеру.

Као по команди, на знак звона, сврстали су се што су брже могли у четворне редове. Жагор је престао. Двориште је занемело. Капе су слетеле са глава и у тој побожној тишини чула се вечерња молитва: „Оче наш“.

После молитве, одлазили су у велику трпезарију на вечеру. На вратима примали су хлеб, тањир, кашу и виљушку и прилазили казану. Вечера је била подељена. Оно што они добијају за исхрану добро је укусно и довољно масно и у довољној количини. Поред разног куваног поврћа с месом, дечади добијају готово свакодневно још и по четврт литра доброг јогурта.

На питање дали је то можда нарочити недељни оброк, један од питомаца је одговорио потпуно слободно, незнајући чак ни зашто га питамо, да не примећује разлику у исхрани, и да је свакодневно храна добра и укусна.

град и довозиле хиљаде и хиљаде избеглица из свих крајева земље. Тада су и они, пристизали са својим родитељима, напаћени, измучени, поцепани, босоноги, блатњави, испијеног лица и сузних очију. Нануштајући своје домове, тражили уточиште у Србији. Београд и цела земља дочекали су их, пригрлили их братском љубављу, пружили кров над главом, прехрану и могућност рада и зараде.

А затим одмах су образовани домови за децу и младе.

Деца су, као питомци Комесаријата за избеглице, окупана, ошишана, лекарски прегледана и снабдевена са оделом, цинелама, капом, три пара веша, радничким комбинезоном и куфером за смештај својих ствари.

У канцеларији управе дома сваки питомац има свој картон са фотографом и свима подацима. Поред фотографије, која служи као документ изгледа питомца, на њим пријема у дом, убележава се све што је собом донео или што је од управе

дома примио. Сваке године фотографишање се обавља. Нова слика заузима место поред прошлогодишње и на тај начин пружа најбољу контролу и поређење између пређашњег и садашњег стања питомаца. Сем овога на сваком картону се убележавају оцене и запамтања васпитача о раду, моралном и физичком напредовању.

Данас је у дому „Краљевића Андреје“ смештено три стотине шездесет питомаца. Међу њима има 108 средњошколаца. Они похађају гимназију, трговачку академију, средњо-техничку школу и школу за примењену уметност. Сви су вредни и врло добри ученици.

Остали, већина, су шегрти и млађи помоћници. Међу шегртима има добар број и таквих који похађају после рада и Видовићеву приватну гимназију. Питомци имају у дому и две велике учионице са свима потребама.

Здравствено стање питомаца је примерно. Од образовања дома до данас није забележен ни један једини смртни случај. Сви су здрави и у врло доброј физичкој кондицији. Слободни часови, поред осталог, испуњени су различитим спортским забавама и међусобним такмичењима.

Целокупан изглед дома почев од дворишта и саме зграде, па кухиње, трпезарије, учионице, спаваћих соба, умиваонице, купатила, пружа светлу и ведру слику. Хигијенски услови су одлични, ред примеран, а организација беспрекорна.

Стварањем оваквих и овако организованих домова влада Народног спаса је решила један од најкрупнијих наших данашњих проблема — сачувала нам омладину. Дом „Краљевића Андреје“ пример је пожртвованог и несебичног рада.

М. А. Т.

Намаи у заробљеницима

Заробљеницима

Свима што сте тамо далеко, далеко отргнути давно са огњишта свога, толики поздрав шаље једно срце меко, за срећни повратак оно моли Бога.

Ах, како ће можда тада срца закупати, а сузе радости низ лице ће тећи кад загрли сина остарела мати и ако без речи ал' све ће му рећи.

О, како ће свуда познаници стари, да се на вас слете, руке да вам стезу. Велика ће радост лица да озари док ћете осећат снагу сасвим свежу.

Све нас тихо мами у свој родни крај, свака стопа за вас чува тајну нову. Свуда љубав цветва, свуд мирине гај, свака уста етасном загрљају зову.

Бранка Јоковић
ученица VII разреда гимназије

Љубљеном татици

Рез. поручнику геф. бр. 1875 - Хамелбург

Кад ли ћеш ми доћи, о мој мили тата?
Да Ти свијем ручице око милог врата,
Да ме носиш дуго, да ми тешак много,
Међу милу жељу испуниће Бого!

Са сејом ћу Теби ја у сусрет поћи,
И казаху тада: „Ово је наш тата“.
Јер је она мала и незна те друге,
Нер' из наше приче, слике и Твог писма.

О, мој мили тата, ја Те много волим!
Са сејом се за Те увек Богу молим —
Да нам Тебе чува од свакога зала
А Бог ће нас чути, жељина је мала!

Са нашом маминим ми љубав гајимо
Према Теби, мили, који си далеко,
Мајчине су речи: „да Те ми волимо“,
Њезине нас речи и Твој поглед прати.

О, добри татице, ми свега имамо,
Али све узалуд кад Теде немамо.
Али Бог ће дати, Ти ћеш брзо доћи,
Својим најмилијим из далека поћи.

Кад ли ћеш ми доћи, о мој мили тата?
Да Ти свијем ручице око милог врата,
Да ме носиш дуго, да ми тешак много,
Међу малу жељу испуниће Бого!

Ѓибашевина, октобра 1943 г.

АНЧК

Он ће доћи

Бранку Вој. Мирковићу, Сталаг XII Ф

Давно поћ је дошла, свуд се свила тама,
Крај прозора седим у мислима сама,
Писмо свога драгог држим у рукама.

А пред кућом мојом, липа мирисице
Савија се грање, трепери, уздише,
Листе с чежњом шуми, ветрић поиграва
Влизу је већ попоћ, свако мирно спава,
Тишина та прија и тизу стишава.

Чини ми се време мили, пусти дами, мрке поћи
Треће лето већ је прошло, што проводим у самоћи
Ал глас срца с надом шапће, чекај, чекај он ће доћи.

НАДЕЖДА ЦВЕТКОВИЋ

Једна група српских заробљеника.

(Снимци: Приватна својина)

КАЛЕНДАР

КОМО
ХУМОР

МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА 17 ОКТОБАР.

Отворени прозори па чујемо сви у комшилuku како синоћ за вечером онај наш младожења из сусетства што се оженио недавно монденком протестује:

— Какву си ми то чорбу донела. Има укус сапуна!

— Сапуна, кажеш? Онда то није била чорба већ потах. Чорба има укус петролеума, а кувала сам вечерас и чорбу и потах...*

— одговорила младацна хладнокрвно.

ПОНЕДЕЉАК 18 ОКТОБАР.

Пребацује онај наш суплент — сусед својој младици:

— Ти си љубазна према мени само кад ти треба пара.

— Па ја сам увек љубазна према теби!

— Да, нажалост, увек.

УТОРАК 19 ОКТОБАР.

У оном нашем паркићу у комшилuku јуче, у први сумрак слушамо како једна дамица пита свог кавалера:

— А, какви сте...

Мислим, каквог сте карактера?

— Сјајног. Прво и прво не пијем, не пушим, не коцкам се и увек на време долазим кући...

— Значи да немате баш ни једне мане?

— Сем једне...

— Које?

— Зпате, волим да лажем...

— Један странац, скупљач уметничких слика, понудио ми је за ово платно двадесет хиљада динара!

— Ја бих вам дао највише две хиљаде.

— Пристајем! Носите слику! Не треба, најзад, да све наше најбоље ствари оду у иностранство.

СРЕДА 20 ОКТОБАР.

Прича госп комшија, јуче, кад се вратио с пута, како је неког господина у возу, који је путовао с њим у истом купеу и с двоје деце прилично немирне, опоменуо:

— Било би добро да припазите мало на ове ваше несташке

иначе би могло још да вам се нешто деси...

Онај га, међутим, пресеке:

— Драги господине, пртљаг смо заборавили на перону, моја жена остала је у станичном ресторану, деца су баш кад је воз кренуо бацили све наше возне карте кроз прозор, а осим тога ево седимо у погрешном возу, и сад реците шта још може да нам се деси...?

ЧЕТВРТАК 21 ОКТОБАР.

Протестује јуче госпа комшија код госпа комшинице:

— Опет сам добио рачун да платим за твој нови шепир. Ти баш никако нећеш да схватиш да су данас прилике из основа промењене...

— Схватам. Баш зато што схватам наручила сам нову хаљину за те нове прилике...

ПЕТАК 22 ОКТОБАР.

Био јуче код оног нашег суседа стогодишњака један млади репортер да га интервјуише; па узео овако да га пита:

— Да ли бисте хтели да ми кажете чему имате да захвалите за тако дубоку старост?

Наш чичица се закашља па му одговори:

— Па, пре свега има да захвалим томе што сам се родио 1843 године...

СУБОТА 23 ОКТОБАР.

Још нешто поводом нове хаљине наше госпа комшинице:

Њена кројачица рекла јој:

— Видим, госпо, да нисте задовољни с овом хаљином што сам вам је сашила. Зацело нећете због тога више шити код мене...

— Разуме се да нећу — рекла госпа комшиница — али будите ипак без бриге. Препоручићу вас свима својим пријатељицама да и њима шијете... М-ћ.

— Твој мали брат воли ме више него ти!
— То није ни чудо, тетка Мицо, ја те познајем много дуже него он.

— Знате ли да свирате на клавири, господине Перичић?
— Не, госпођице Кајо, не знам ни ја.